

Høgskulen på Vestlandet

Samfunnsfag 3, emne 4 - Masteroppgave

MGUSA550-O-2022-VÅR2-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-05-2022 09:00	Termin:	2022 VÅR2
Sluttdato:	16-05-2022 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave		
Flowkode:	203 MGUSA550 1 O 2022 VÅR2		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	504

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	25508

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/uirksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

Fra “an irritant to the Liberals” til “Spectacular Suffragettes”?

- En analyse av fremstillingen av suffragettene i engelske lærebøker i perioden
1950-2019

From “an irritant to the Liberals” to “Spectacular Suffragettes”?

- An Analysis of the Representation of the Suffragettes in English Textbooks from
1950-2019

Elisabeth Rongved Hanstvedt

Master i samfunnsfagsdidaktikk

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Sissel Rosland

16.05.2021

Sammendrag

Kvinnehistorie fikk mer oppmerksomhet på 1970-tallet, og de senere årene har kvinner fått større plass i historieskrivingen. Men hvordan blir de skrevet om? Denne oppgaven undersøker fremstillingen av suffragettene i engelske lærebøker produsert mellom 1950 og 2019. Lærebøkene blir analysert ved hjelp av analytiske verktøy fra diskurs- og narrativanalyse, med den hensikt å kunne si noe om hvilken type fortelling som blir fortalt om suffragettene. Ved hjelp av det teoretiske rammeverket undersøker studien hvordan fremstillingen har endret seg, og om det finnes en felles grunnfortelling. Studien ser også nærmere på hvilke perspektiver fra forskningslitteraturen som kommer frem, og i hvilken grad lærebøkene legger til rette for utvikling av historisk empati.

Opgaven viser hvordan det ikke er en rettlinjet kronologisk utvikling av fremstillingen av suffragettene, men det overordnede perspektivet har over tid gått fra et nasjonalpolitisk fokus, til å ha større selvstendig vektlegging av kvinner og suffragettene som gruppe. Gjennom analyse og diskusjon viser oppgaven at det er mulig å snakke om to ulike grunnfortellinger i suffragettehistorien, og at det i hovedsak er to typer plotstrukturer og perspektiver fra forskningslitteraturen som kommer frem i fortellingene: En romantisk grunnfortelling preget av nedenfra-perspektivet, der suffragettene blir fremstilt som modige og vågale kvinner, mot en satirisk grunnfortelling preget av det maskulinistiske perspektivet, der suffragettene får en birolle i fortellingen om det liberale parti.

Abstract

Women's history received more attention in the 1970s, and in recent years women have gained more attention in history writing. But how are they portrayed? This thesis examines the portrayal of the suffragettes in English textbooks produced between 1950 and 2019. The textbooks are analyzed using analytical tools from discourse and narrative analysis, with the intention of throwing light on which type of story that is told about the suffragettes. By using the theoretical framework, the study examines how the presentation has changed, and whether there is a common master narrative. The study also takes a closer look at which perspectives from the research literature that emerge, and to what extent the textbooks facilitate the development of historical empathy.

The thesis shows how there is no straightforward chronological development of the portrayal of the suffragettes, but the overall perspective has over time shifted from a national political focus, to having greater independent emphasis on women, and the suffragettes as a group. Through analysis and discussion, the thesis shows that it is possible to talk about two different master narratives in the suffragette story, and that there are mainly two types of plot structures and perspectives from the research literature that emerge in the narratives: A romantic master narrative characterized from the bottom-up perspective, where the suffragettes are portrayed as brave and daring women, against a satirical master narrative characterized by the masculinist perspective, where the suffragettes get a supporting role in the narrative of the liberal party.

Forord

Denne masteroppgaven markerer slutten på fem fine år på lærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet. Arbeidet med masteroppgaven har vært en utfordrende prosess, men også veldig lærerik og spennende. Det blir både godt og vemodig å være ferdig med studenttilværelsen, men jeg sitter igjen med mange gode minner, og ser frem mot nye utfordringer.

En stor takk til min veileder, Sissel Rosland, som har hjulpet meg med gode råd og veiledning gjennom hele prosessen. Takk for alt engasjementet du har vist, og for at du alltid har hatt troen på prosjektet mitt.

Til slutt vil jeg takke mine fine medstudenter for å ha gjort studietiden til en fantastisk tid!

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Abstract	3
Forord	4
Kapittel 1: Innledning	7
<i>1.1 Bakgrunn og formål</i>	7
<i>1.2 Problemstilling</i>	8
<i>1.3 Hvem var suffragettene?</i>	8
Kapittel 2: Teori og tidligere forskning	10
<i>2.1 Kvinnehistoriens inntog</i>	10
<i>2.2 Utviklingen av kvinne- og kjønns historie</i>	11
2.2.1 Synliggjøring av kvinner.....	11
2.2.2 Fra kvinne- til kjønns historie	12
2.2.3 Interseksjonalitet	12
<i>2.3 Perspektiver på suffragettene</i>	13
2.3.1 Pankhursts familiedrama.....	13
2.3.2 Suffragettene som rasjonelle politiske aktører eller irrasjonelle kvinner?.....	15
2.3.3 En dominerende maskulinisme?	17
<i>2.4 Historiedidaktiske begreper</i>	18
2.4.1 Signifikans	18
2.4.3 Historisk empati	19
Kapittel 3: Metode	22
<i>3.1 Utvalg av enheter</i>	22
<i>3.2 Lærebokens posisjon</i>	23
<i>3.3 Analytiske verktøy</i>	24
3.3.1 Diskurs	24
3.3.2 Narrativ	25
3.3.2.1 Plotstruktur.....	27
3.3.4 Grunnfortelling:	28
3.3.5 Illustrasjoner.....	29

Kapittel 4: Analyse	30
4.1 <i>Fase I: Før 2000</i>	30
4.1.1 “The Liberal’s time of troubles”	30
4.1.2 Suffragettene ut av det liberale partiets skygge	34
4.2 <i>Fase II: Etter 2000</i>	38
4.2.1 «Spectacular Suffragettes»	38
4.2.2 Historien fortalt gjennom Sylvia Pankhurst	42
4.2.3 En fortelling om kvinnelig stemmerett	47
Kapittel 5: Fremstillingen av suffragettene i lys av historiografiske og didaktiske perspektiver	49
5.1 <i>Endringen over tid</i>	49
5.2 <i>En eller flere grunnfortellinger?</i>	51
5.3 <i>Lærebøkens historiografiske plassering</i>	55
5.4 <i>Historiedidaktiske perspektiver</i>	58
Kapittel 6: Konklusjon	63
Bibliografi	66

Kapittel 1: Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Kvinneres rett til å stemme blir i store deler av verden sett på som en selvfølgelighet i dag, men for ikke mer enn hundre år siden var realiteten en helt annen i de aller fleste land. Retten til å stemme er grunnlaget i et demokrati, og har gitt kvinner retten til å ta sine egne valg og mer kontroll i sitt eget liv. Men veien til der vi er i dag var tøff og lang, og bestod av store mengder mot og vilje. En av gruppene som stod særlig sentralt i kampen for stemmerett i Storbritannia, var suffragettene. Kvinnelig stemmerett har vært med på å gi kvinner en stemme i samfunnet, og har gjort at kvinner har fått større makt til å stå imot urettferdigheter som blir begått mot dem. Et eksempel på dette er kvinnebevegelsen som oppstod på 1970-tallet, hvor de stilte større krav for seg selv i et mannsdominert samfunn. De ønsket like arbeidsvilkår, lik lønn, og mer politisk innflytelse (Lønnå, 2003).

Kvinne- og kjønns historie kom på banen på 1970-tallet, og historien flyttet seg dermed nedover i samfunnet, og fokuset på kvinner i historien ble større. Selv om kvinner har fått større plass innenfor forskningslitteraturen, hvordan er det egentlig i lærebøker? Hvordan historien formidles har mye å si for elever sin forståelse. Historie er konstruert, og lærebøker kan derfor si mye om hvilke fortellinger som står sentralt i samfunnet, i den tiden den er skrevet i. Som lærer er det derfor viktig å være reflektert og kritisk til hvordan man formidler historiske temaer i klasserommet.

Med bakgrunn i dette ønsker jeg i mitt masterprosjekt å undersøke hvordan suffragettene blir fremstilt i lærebøker. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i suffragettene, som er en svært omdiskutert gruppe i forskningslitteraturen, mye på grunn av deres militante stil. Dette er en gruppe som kan være en interessant å snakke om når man underviser om kvinnelig stemmerett i klasserommet. I utgangspunktet ønsket jeg å sammenligne norske og engelske lærebøker, men etter å ha sett gjennom mange norske lærebøker viste det seg at suffragettene i liten grad er nevnt. Derfor vil utgangspunktet mitt for masteroppgaven være engelske lærebøker. Perioden jeg vil ta for meg er fra 1950-tallet frem til i dag, og jeg har valgt denne perioden for å kunne undersøke om måten de blir fremstilt på endrer seg etter kvinnebevegelsens mobilisering og det økte fokuset på kvinnehistorie på 1970-tallet.

1.2 Problemstilling

Hovedproblemstillingen for denne oppgaven er *Hvordan fremstilles suffragettene i engelske lærebøker i historie?*

For å kunne svare på problemstillingen, vil jeg ta utgangspunkt i disse forskningsspørsmålene gjennom analyse og diskusjon:

1. Hvordan har fremstillingen av suffragettene i engelske lærebøker endret seg fra 1950-tallet til i dag?
2. Finnes det en felles grunnfortelling?
3. Hvilke perspektiver fra forskningslitteraturen kommer frem i fortellingen om suffragettene?
4. I hvilken grad legger lærebøkene til rette for utvikling av historisk empati?

1.3 Hvem var suffragettene?

På starten av 1800-tallet var retten til å stemme noe mange i Storbritannia ikke fikk ta seg nytte av. Denne retten var i starten begrenset til menn som eide betydelige eiendommer eller jord, men tre ulike reformer i 1832, 1867 og 1884, resulterte i at nesten 60 % av den voksne, mannlige populasjonen fikk stemmerett. Kvinner ble nektet denne retten, og var ikke inkludert (Housego & Storey, 2012, s. 4-5). I løpet av 1800-tallet ble det derfor etablert mange grupper som skulle kjempe for kvinners stemmerett. De to mest sentrale var *National Union of Women's Suffrage Societies (NUWSS)* og *Women's Social and Political Union (WSPU)*, og ble etablert i henholdsvis 1897 og 1903 (Housego & Storey, 2012, s. 6-9).

WSPU, også kjent som suffragettene, ble grunnlagt av Emmeline Pankhurst etter at hun var frustrert over lite progresjon over lang tid. Dette var en ren kvinneorganisasjon, og de skulle leve etter mottoet «Deeds not Words». Det hele startet ganske likt som de andre gruppene, med ikke-voldelige metoder, men etter hvert fikk de flere medlemmer som var villige til å ta del i mer militante metoder for å få frem sin sak. Innen våren 1906 var kontrastene mellom NUWSS og WSPU store (Housego & Storey, 2012, ss. 14-17). WSPU brukte ulovlige taktikker, spesielt fra 1912, hvor de blant annet utførte angrep på eiendommer, brannstiftelser, vandaliserte postkasser, og knuste vinduer til butikker i West End London. Dette er mye av

grunnen til at de har fanget historikeres oppmerksomhet i motsetning til de lovlydige metodene til NUWSS, ledet av Millicent Garrett Fawcett (Purvis, 2013).

Suffragettene bruk av militante metoder førte til at mange kvinner ble fengslet, og sultestreik ble et viktig virkemiddel som ga mye oppmerksomhet i pressen. Myndighetene ønsket ikke at suffragettene skulle bli sett på som martyrer på denne måten, og innførte tvangsforing av de fengslede kvinnene. Dette var en svært smertefull opplevelse, og mange kvinner gjennomgikk dette utallige ganger i løpet av årene (Housego & Storey, 2012, s. 28-30). Måten kvinnene ble behandlet på fikk oppmerksomhet, og førte til at de fikk mye sympati fra den øvrige befolkningen. Når krigen brøt ut i 1914 ble det satt en stopper for de militante metodene som hadde blitt brukt. Nå var fokuset på å oppfordre kvinner til å hjelpe til der det trengtes, og dette var igjen med på å styrke deres posisjon i kampen for stemmerett. I 1918 fikk de delvis stemmerett og full stemmerett på lik linje med menn i 1928 (Housego & Storey, 2012, s. 46-49).

Kapittel 2: Teori og tidligere forskning

Dette kapittelet tar utgangspunkt i tidligere arbeid som er gjort i forbindelse med masteroppgaven (Hanstvedt, 2020). Gjennom dette kapittelet vil jeg presentere tidligere forskning på suffragettene, og vise til ulike perspektiver på den omstridte gruppen. Historien har lenge handlet om konger og kriger, men nå har synsfeltet utvidet seg og utdypet vår historiske forståelse. «Historie nedenfra» var lenge et slagord, men er blitt en realitet, og når kvinner omfatter det utvidede synsfeltet får man frem nye sammenhenger til historien (Blom & Sogner, 1999, s. 9). I dag er kvinne- og kjønns historie et eget fagfelt, og jeg vil i dette kapittelet se nærmere på hvordan kvinner ble en del av forskning og historiefaget, og se på trekk ved utviklingen fra kvinne- til kjønns historie. Deretter vil jeg ta for meg de ulike perspektivene som er fremtredende i diskusjonen om suffragettene, før jeg gjør rede for noen historiedidaktiske begreper som jeg ønsker å knytte opp mot analysen.

2.1 Kvinnehistoriens inntog

På 1970-tallet begynte en rekke nye perspektiver å gjøre seg gjeldende innenfor historiefaget, og kvinne- og kjønns historiske teorier fikk sitt inntog i forskningen. Interessen gikk over fra eliter til vanlige mennesker, fra politisk historie til sosialhistorie. Ida Blom tolket begrepet kvinnehistorie som «et samlebegrep for all forskning som tar opp kvinners aktivitet i fortiden og problemer med særlig relevans for tidligere tiders kvinner» (Blom & Sogner, 1999, s. 11). Denne forståelsen av begrepet kom fra et ønske om å tilegne seg kunnskap om de sider av historien som hittil ikke hadde vært belyst. Det ble satt et kritisk blikk på tilsynelatende kjønnsnøytrale begreper som arbeid, folk, borger o.l., og kvinneforskere viste at det spesifikt maskuline hadde blitt tolket som det universelt menneskelige (Blom & Sogner, 1999, s. 11).

Den kvinnehistoriske forskningen som startet på 1970-tallet i Europa, hadde sine forløpere. Mannlige historikere og enkelte kvinner hadde skrevet kvinnehistorie tidligere, men det var stort sett utenfor det akademiske miljøet. Nå ble det derimot kvinner med akademisk utdanning som dominerte feltet. En viktig inspirasjonskilde til den nye interessen var kvinnebevegelsen som blomstret opp fra begynnelsen av 1970-årene. Selv om kvinnebevegelsen på 18-1900 tallet kjempet, og på noen områder oppnådde de samme rettighetene for kvinner og menn, betydde det ikke nødvendigvis at de to kjønnene i realiteten hadde de samme mulighetene i samfunnet. Innsikten i kjønnsforskjeller i dagens samfunn, reiste spørsmålet om hvordan kvinner tidligere hadde løst problemer og formet livene sine i

tidligere tider. Historiske fremstillinger gav lite og begrensede svar på slike spørsmål, og viktigheten av å tilegne seg kunnskap om kvinners historie ble viktigere (Blom & Sogner, 1999, s. 36-37; Hanstvedt, 2020)

Forskere fra andre fag ble også opptatt av å bruke kvinner i sin forskning. Når kjønn ble brukt som en analytisk kategori, kom nye sider av fortiden frem i lyset. Det viste seg at kvinner hadde en helt spesiell historie, og viktigheten av kvinners plass i samfunnet kom frem. Det ble også avdekket hvordan kvinner hadde deltatt i, blitt utelukket fra, eller hadde forholdt seg likegyldig til politisk makt gjennom tidene. Blom og Sogner formulerte det som at «Mektige dronninger, aktivt demonstrerende bondekvinner og arbeiderkvinner, forbitrete suffragetter og store grupper av politisk nokså uinteresserte kvinner toget inn i den politiske historie» (Blom & Sogner, 1999, s. 37-38; Hanstvedt, 2020).

2.2 Utviklingen av kvinne- og kjønns historie

Jeg vil her presentere noen trekk ved utviklingen av kvinne- og kjønns historie. Jeg vil ta for meg hvordan viktigheten av å synliggjøre kvinner i historien ble sentralt, og hvordan det har gått fra kvinne- til kjønns historie. I tillegg vil jeg ta for meg begrepet interseksjonalitet, som er et viktig begrep i det å forstå og forklare ulikhet.

2.2.1 Synliggjøring av kvinner

Med økningen av høyere utdanning blant kvinner på 1960-70 tallet, ble kvinners aktivitet i hjem og yrkesliv satt i fokus. Vektleggingen av frigjøring gjorde at det ble en større interesse for kvinners synspunkt og bidrag til verden. Det å synliggjøre kvinner sine liv til ulike tider ble viktig, og det ble gjort mye forskning som bidro til dette. Kvinnehistorikere studerte blant annet arbeidsvilkår i hjem og på arbeidsmarkedet, som satte i gang diskusjoner om arbeidsfordeling både i hjemmet, og hvordan det kombineres med lønnsarbeid. Andre studerte kvinners sosiale rettigheter, prevensjonspolitikk og familiehistorie, og dette førte til en oppløftning av kvinners roller der de tidligere hadde vært ignorert. Andre feministiske historikere tok til orde for at kvinnehistorien ikke bare skulle være et supplement til den historien som allerede var etablert. De mente at den tradisjonelle historien ikke bare var full av menn, men en historie som representerte en mannlig måte å se verden på (Midtun, 2016, s. 38; Hanstvedt, 2020).

Midt på 1970-tallet ble interessen for det som kalles mikrohistorie større. Historikere mente at et nytt perspektiv på historien ville gi bedre forståelse av tidligere hendelser.

Oppmerksomheten ble flyttet nedover i samfunnet, og disse perspektivene vektla marginaliserte grupper, og «taperne» i historien. Historien skulle studeres «nedenfra», noe som skilte seg fra tidligere, da fokuset i stor grad hadde vært på blant annet krigshistorie og politisk utvikling (Andresen et.al, 2012, s.196-197). Sandra Stanley Holton omtaler betydningen av mikrohistorie i en artikkel i «Women´s Review» fra 2011, der hun beskriver mikrohistorie som en mulighet til å fjerne generalisering og stereotyper innenfor diskusjonen om synet på suffragettene. Fokuset til mikrohistorien er sosiale relasjoner og interaksjoner mellom mennesker som faktisk levde, den spesielle betydningen av spesifikke hendelser i individuelle liv, og de kulturelle betydningene som er knyttet til slike forhold og hendelser (Holton, 2011, s. 837; Hanstvedt, 2020).

2.2.2 Fra kvinne- til kjønns historie

I artikkelen «Gender: A useful Category of Historical Analysis» representerer Joan W. Scott et vendepunkt for fagfeltet. Hun introduserte bruken av begrepet «gender» og viste hvordan kjønnskategorien var et nødvendig analytisk redskap for historiske kulturstudier. Det politiserte og deskriptive ordet «kvinne» ble erstattet med det mer vitenskapelige og relasjonelle «kjønn» (Scott, 1986). Fra tidlig i 1970 årene startet enkelte mannlige forskere i USA å reagere på det bildet kvinnebevegelsen tegnet av den typiske mann. Tidligere forskning fokuserte på mannen som et offentlig individ, og ikke på mannen som far, sønn eller bror, eller i forhold til andre menn (Blom, 1994, s. 52). Det ble derfor et behov for å rette søkelys mot hva kjønn hadde betydd overalt i samfunnet. Bruken av kjønnsbegrepet gjorde at deler av forskningsfeltet bevegde seg fra kvinnehistorie til kjønns historie. Hovedområdet var fortsatt kvinner, og kjønn ble ofte brukt som et synonym på dette. Det som var viktig var at også menn ble en del av forskningen. Kvinner ble ikke bare studert som kvinner og i forhold til andre kvinner, men ble også studert i forhold til menn (Blom, 1994, s. 50; Hanstvedt, 2020).

2.2.3 Interseksjonalitet

Begrepet interseksjonalitet ble introdusert i 1994 av den amerikanske jusprofessoren Kimberlé W. Crenshaw, og handler om å se sammenhengen mellom ulike sosiale kategorier som kjønn, seksualitet, klasse, rase og etnisitet. Begrepet bygger på det engelske ordet

«intersection» som oversettes til veikryss, og dette er et begrep som er mye brukt innenfor kjønnsforskning og feministisk teori (Gressgård, 2013, s. 64-66). Et hovedanliggende i interseksjonalitetsperspektivet er å vise hvordan ulike faktorer som for eksempel, i denne sammenheng, klasse og kjønn, kan samvirke på en måte som påvirker individers livsbetingelser. Om vi ønsker å forstå og forklare ulikhet, er det nødvendig å være åpen for at individer kan inngå i forskjellige maktstrukturer samtidig. Det er altså selve interaksjonen og samvirket mellom sosiale forskjeller som er det vesentlige (Orupabo, 2014, s. 330-331).

2.3 Perspektiver på suffragettene

Jeg vil her presentere hvordan suffragettene blir fremstilt ulikt i forskningslitteraturen. Dette er et komplekst tema, og det finnes mange ulike syn. Å finne et nøyaktig etablert skille mellom disse er derfor vanskelig, men jeg vil i denne delen strukturere det tematisk, og ta utgangspunkt i de temaene det er mest uenighet og diskusjoner om innenfor forskningen på suffragettene. Jeg vil i denne delen blant annet ta utgangspunkt i June Purvis sin artikkel «Gendering the Historiography of the Suffragette Movement in Edwardian Britain» hvor hun diskuterer ulike syn som finnes innenfor forskningen på suffragettene, og samtidig plasserer seg selv og sitt eget syn. I tillegg vil jeg bruke artikler fra andre sentrale historikere på feltet, blant annet Sandra Stanley Holton, Martin Pugh og Brian Harrison (Hanstvedt, 2020).

2.3.1 Pankhursts familiedrama

En viktig diskusjon innenfor de ulike synene på suffragettene er dramaet innad i familien Pankhurst, og spesielt forholdet mellom Emmeline og hennes to døtre Christabel og Sylvia. Christabel som i tillegg til å være leder av WSPU sammen med sin mor, blir også hevdet å være Emmelines favorittbarn. I tillegg til dette var Sylvia en sterk sosialist, og brukte mye tid på å lede og representere arbeiderklassekvinner i WSPU. Christabel og Emmeline derimot, mente at organisasjonen burde fokusere på middelklassekvinner, og mente at å bevege seg mellom klasselinjer ikke ville være bra for organisasjonen. Dette skapte konflikter mellom dem, og når Sylvia ikke ville inngå kompromiss ble hun til slutt utvist fra WSPU i 1914 (Housego & Storey, 2012, s. 43). I ettertid har alle de tre skrevet selvbiografier, men det er Sylvias *The Suffragette Movement* som har blitt det dominerende narrative når det gjelder suffragettene (Purvis & Wright, 2005, s. 426). I artikkelen «Writing Suffragette History: the contending autobiographical narratives of the Pankhursts» undersøker June Purvis og Marueen Wright familierelasjonene og hvordan de tre presenterte seg selv og hverandre

(Purvis & Wright, 2005, s. 405). Purvis og Wright mener det er viktig at Sylvias innflytelse utfordres, og hevder at for Sylvia spesielt, er det mye bitterhet i de personlige minnene om hennes mor og eldre søster (Purvis & Wright, 2005, s. 426; Hanstvedt, 2020).

Purvis er, sammen med andre forskere på temaet, spesielt kritisk til innflytelsen som boken til Sylvia fikk. Sylvia Pankhurst var medlem av suffragettebevegelsen og hadde kunnskaper om hva som skjedde innad i WSPU, men som en sosialist-feminist var hun kritisk til den kvinnesentrerte politikken som hennes mor og eldre søster var opptatt av. Hun var uenig med mange av metodene til WSPU, og Purvis hevder her at måten hun fremstiller Emmeline og Christabel i boken sin er basert på hevn. Jane Marcus, en feministisk litteraturstipendiat, hevder at Sylvia fremstiller seg selv som «heltinnen» i historien, og plasserer seg mye mer sentralt i bevegelsen enn hva som faktisk var tilfelle (Purvis, 2013, s. 579). June Purvis diskuterer i artikkelen hvordan Martin Pugh, i sin bok *The Pankhursts*, i stor grad representerer Emmeline og Christabel med utgangspunkt i Sylvias bok. Purvis mener Pugh idealiserer Sylvia som heteroseksuell sosialist, og at han marginaliserer stemmen til Emmeline. Emmeline blir portrettert som en svak leder, noe Purvis stiller seg sterkt uenig (Purvis, 2013, s. 583). Samtidig kommer det frem i Pugh sin bok *The Pankhursts* at Sylvias bok riktignok har hatt stor innflytelse på historikere, men at Pugh også er enig i at *The Suffragette Movement* led av partiskhet. Han mener boken forvrengte langtidsbildet ved å minimisere rollen til de tidligere stemmerettsbevegelsene til fordel for de militante, at den overdrev rollen til Pankhurst-familien generelt og neglisjerte de som var uenig med dem, og til slutt at boken fremstilte følgerne til Emmeline og Christabel som antagonister (Pugh, 2008, s. 15-16; Hanstvedt, 2020).

Når det gjelder Christabel og hennes bok, har den hatt mindre innflytelse, ikke bare hos mannlige, men også hos kvinnelige sosial-feministiske historikere. I en studie gjort av Jill Liddington og Jill Norris, blir det hevdet at Christabel blir presentert som en kriminell som forårsaket splittelse og ødeleggelse innenfor bevegelsen. Purvis kritiserer historikeren David Mitchell for å presenterer Christabel,- ganske brutalt, som en forvirret og kald kvinne med incestuøse tanker om sin mor (Purvis, 2013, s. 579). Martin Pugh skriver i *The Pankhursts* at grunnen til at hennes bok har hatt mindre innflytelse, i stor grad kommer av at Christabel sin bok fremstår som propaganda og en serie med triumfer. Samtidig mener han at Christabel i flere sammenhenger har blitt fremstilt for fiendtlig og med lite historisk bakgrunn (Pugh, 2008, s. 15-16).

Fremstillingen av familien Pankhurst er derfor en sentral diskusjon når det kommer til synet på suffragettene, og familiedramaet er sentralt i mange artikler. Samtidig som Sylvia sin bok har hatt størst innflytelse på narrativet om familien i ettertid, er det også flere historikere som ønsker å utfordre dette, og flytte oppmerksomheten over på Christabel og Emmeline. June Purvis hevder at boken til Sylvia i stor grad er basert på hevn, og ønsker å rette oppmerksomheten til Emmeline og Christabel. Martin Pugh mener at Christabel sin bok er full av propaganda og er en seiersfortelling, men mener samtidig at Christabel har blitt kritisert for hardt i visse sammenhenger (Hanstvedt, 2020).

2.3.2 Suffragettene som rasjonelle politiske aktører eller irrasjonelle kvinner?

Purvis satte i gang med forskningsprosjekt om suffragettene etter å ha lest boken til Emmeline Pankhurst *My Own Story* som satte dype spor i henne. Da hun leste litteraturen på temaet ble hun derimot skuffet over hvor lite sympatiske fremstillinger det var av den militante gruppen (Purvis, 2013, s. 578). Purvis hadde lenge vært kritisk til mannlige stemmerettshistorikere, men hun ble sjokkert da hun så at det ikke bare var menn som viste fiendtlighet mot suffragettene og dens ledere, men også innflytelsesrike sosialist-feministiske historikere. Purvis er opptatt av hva kvinnebevegelsen faktisk betydde for dens medlemmer, og hvorfor de gjorde som de gjorde. Hun mener at spørsmål om hvorfor de brukte militante metoder og hva som gjorde at de ble inspirert til å lide i fengsel, er noe av det som er viktig å undersøke. Purvis ser på det å ikke la kvinner snakke som et stort problem for feministiske historikere, og Susan Kingsley Kent brukte ordet «sex-war» om kvinners ønske om å endre kjønnsstrukturen i samfunnet (Purvis, 2013, s. 582; Hanstvedt, 2020).

Suffragettene og stemmerettsbevegelsen er et komplekst tema, hvor det er mye uenighet. Purvis har sammen med andre feministiske historikere, selv om de ikke alltid er enig med hverandre, forsøkt å presentere suffragettene som rasjonelle politiske aktivister som kjempet mot de etablerte kjønnsstrukturene som så på dem som underordnet i samfunnet (Purvis, 2013, s. 582). Hun er derfor opptatt av hvordan de politiske virkemidlene ser ut til å bli vurdert ulikt ut ifra om det er kvinner eller menn som tar de i bruk, og trekker frem dette sitatet fra Emmelines bok: «Window-breaking, when Englishmen do it, is regarded as honest expression of political opinion. Window-breaking, when Englishwomen do it, is treated as a crime» (Purvis, 2013, s. 578). Purvis er opptatt av kjønnsforskjeller i samfunnet, og ser på suffragettene som en videre reformbevegelse som ikke bare var en stemmerettskampanje, men som har vært med på å fjerne kvinners underordnede rolle i det britiske samfunnet. Dette

mener Purvis at har hatt innflytelse på andre sosial-feministiske historikere som for eksempel Jill Liddington. Liddington var bestemt anti-WSPU, men ble etter hvert mer sympatisk innstilt til gruppen, selv om hun ikke er enig i de militante metodene. Samtidig blir andre kvinnelige historikere nevnt som noen som fortsatt holder seg til de gamle stereotypiene, og Purvis hevder dette er et resultat av at det i hovedsak er den sosial-feministiske Sylvia Pankhurst som er den som blir mest diskutert i deres forskning (Purvis, 2013, s. 582). Purvis trekker bl.a. frem historikeren Roger Fulford. Han hevder at han forsøker å unngå å være nedverdiggende til kvinnenens sak og de som kjempet for den, men Purvis påpeker at han på samme tid formidler at tvangsforing ikke var en farlig og smertefull prosedyre, og at han omtaler suffragettene som «a curious blend of Cromwell's Iron- sides, the Irish Fenians and some shady little body of leftists» (Purvis, 2013, s. 581; Hanstvedt, 2020).

Purvis er opptatt av motivasjonen bak og individene, og det kan derfor se ut til at hun selv har et slags *nedenfra-perspektiv* på suffragettene. Tidligere var det politikken og nasjonen som var sentrale emner for historiefaget, men i 1970-årene ble oppmerksomheten flyttet nedover i samfunnet. Historien skulle altså studeres «nedenfra», og den politiske eliten ble her gjerne oppfattet som toppen av samfunnet (Andresen, et.al, 2012, s. 214). Dette kan knyttes til begrepet mikrohistorie. Holton beskriver mikrohistorie som noe som sikter på å teste de generaliseringene som har formet historisk forskning ved å redusere fokuset til en bestemt gruppe, familie, eller individ. Fokuset på selve individet og på sosiale relasjoner og interaksjoner mellom mennesker er viktig, og mikrohistorie har en stor verdi for de som ønsker å skrive historie «nedenfra» (Holton, 2011, s. 836-837). I denne sammenheng er de personlige historiene til suffragettene viktig, og en slik tilnærming vil i følge Holton være nyttig når det kommer til å fjerne generalisering og stereotyper som er skapt.

Purvis ser ut til å representere et *nedenfra-perspektiv* og er opptatt av mikrohistorie. Hun er opptatt av individene og deres motivasjoner, og er en av de som forsøker å fremme suffragettene som rasjonelle politiske aktører. Sandra Stanley Holton beskriver også viktigheten av et mikroperspektiv, da dette er med på å endre generaliseringen og stereotypiene om suffragettene. Det er altså et skille i forskningslitteraturen, der blant annet Purvis, er opptatt av motivasjonen bak virkemidlene og metodene de brukte, og å fremstille suffragettene som rasjonelle og politiske. Samtidig har man historikere som blant annet Roger Fulford og andre sosial-feminister som ser mer på hva de faktisk gjorde og er uenig med enkelte virkemidler som ble tatt i bruk (Hanstvedt, 2020).

2.3.3 En dominerende maskulinisme?

I følge Purvis er boken til Sylvia *The Suffragette Movement* hovedkilden til historikere som har det som kalles en maskulinistisk tilnærming til å skrive om stemmerettshistorie. Purvis beskriver en maskulinistisk tilnærming som ser på kategorien «mann» som en universell kategori, og der suffragettene er et farlig avvik fra den etablerte politiske og mannlige normen (Purvis, 2013, s. 580). Sandra Stanley Holton beskriver at maskulinisme handler om kjønnsblindhet som ofte karakteriserer mannlige historikers verk. Holton hevder at den maskulinistiske historien hviler på bruken av stereotyper når det gjelder kvinner, og at dette synet marginaliserer eller nekter kvinner en plass i de større narrative i samfunnet (Holton, 2011, s. 830). Mange av historikerne som har et maskulinistisk perspektiv forsterker «the otherness, the strangeness, the difference, and ultimately the ridiculousness of women in pursuit of their own political and personal ends», mener Purvis (Purvis, 2013, s. 581). Krista Cowman kommenterer at istedenfor å ha et fokus på kvinner som utfordrer kjønnsroller i politisk historie, er det maskulinistiske perspektivet med på å bekrefte at politikk er en maskulin arena (Cowman, referert i Purvis, 2013, s. 581; Hanstvedt, 2020).

En av de første og mest innflytelsesrike når det gjelder det Holton og Purvis kaller et maskulinistisk syn på kvinnelig stemmerett er George Dangerfield. I 1935 skrev han boken *The Strange Death of Liberal England* hvor han tok utgangspunkt i historiene til Sylvia Pankhursts, datteren til Emmeline, *The Suffragette Movement*. Purvis argumenterer her for at Dangerfield forvrenger mye av innholdet og en historie om engelsk politikk raskt snur seg til å handle om lange skjørt, fjærhatter og korsetter. Han fremstiller videre suffragettene som en form «pre-war-lesbianism» (Purvis, 2013, s. 580). Samtidig var Dangerfield en av de første som plasserte suffragettene som en del av det politiske landskapet i Storbritannia på starten av 1900-tallet. Han beskriver i utgangspunktet kvinnebevegelsen som noe positivt, og så verdien av den oppmerksomheten suffragettene skapte. Han mente likevel at fremgangsmåtene de brukte ikke var de riktige (Flater, 2017, s. 27). Han portretterer i boken sin suffragettene som en av mange årsaker til nedturen til Liberal Party. Purvis argumenterer for at siden han selv var en liberal, var ikke dette en objektiv og upartisk diskusjon. Dangerfields fremstilling ble samtidig en av de vanlige argumentene i den maskulinistiske tilnærmingen til suffragettene, og Purvis hevder at Dangerfield skapte et narrativ og historie som andre historikere sjeldent har gått bort i fra. Innflytelsen til Dangerfield har vært synlig hos mange forskere med et maskulinistisk perspektiv fra 1950 til i dag (Purvis, 2013, s. 581; Hanstvedt, 2020).

Brian Harrison, trekkes frem som en med mer sympati for de militante metodene. Han trekker metodene frem som en midlertidig taktikk utviklet fordi de fredfulle metodene ikke gav resultater. Samtidig beskriver han suffragettene som «skolejenter som bryter reglene når læreren ikke er tilstede», heller enn en gruppe med revolusjonære kvinner som ønsket å endre den etablerte kjønnsordenen i samfunnet (Purvis, 2013, s. 581). I Harrison sin artikkel «Class and Gender in Modern British Labour History» kommer det frem at han ønsker å bringe sammen den sosiale og politiske historien, og han analyserer ikke bare kvinner som kvinner, men legger vekt på alle rollene en kvinne har i samfunnet. Han bringer sammen klasse og kjønn, og det kan se ut til at han tenderer mot et interseksjonalitetsperspektiv. Harrison er ikke kun opptatt av at de er kvinner, men kobler dette sammen med andre faktorer (Harrison, 1989; Hanstvedt, 2020).

Maskulinisme er ifølge Purvis og andre feministiske historikere et perspektiv som hviler på stereotyper og generalisering, og Dangerfield blir trukket frem som en av de mest innflytelsesrike historikerne med dette perspektivet (Purvis, 2013, s. 580). Samtidig var han positiv til kvinnebevegelsen og oppmerksomheten det fikk, men det var metodene som ble brukt han var uenig i. Likevel var han blant annet en av de første som plasserte suffragettene i det politiske landskapet, og er opptatt av politikken rundt temaet. Det at sosialisten Sylvia blir trukket frem som den som har hatt mest innflytelse, kan også knyttes til politiske årsaker. Purvis trekker frem Brian Harrison som en med et maskulinistisk perspektiv, dog litt mer sympatisk ovenfor de militante metodene. I hans artikkel kommer det samtidig frem at han er opptatt av å se sammenhengen mellom kjønn og klasse, og skape en sammenheng mellom det sosiale og politiske. Det kan derfor se ut til at han tenderer til interseksjonalitet, som sies å være viktig innenfor feministisk historie (Harrison, 1989; Hanstvedt, 2020).

2.4 Historiedidaktiske begreper

Jeg vil her gjøre rede for noen historiedidaktiske begreper som vil være nyttige for meg i diskusjonen om hvordan suffragettene blir fremstilt. Siden jeg analyserer lærebøker i denne oppgaven, vil det derfor være interessant å også analysere det fra et didaktisk perspektiv. Begrepene jeg vil ta for meg er signifikans og historisk empati.

2.4.1 Signifikans

Signifikans handler om hva det er ved en historisk hendelse, prosess eller enkeltperson som gjør dem verdt å nevne i historiebøkene. Ordet kan best oversettes til betydning eller

viktighet, og handler om hva det er med historien som er så viktig at det er verdt å huske. Det handler ikke om å fastslå en historisk kanon, men begrepet må forstås som et dynamisk begrep, der spørsmålet om signifikans vil få ulike svar fra forskjellige grupper (Kvande & Naastad, 2013, s. 135).

Kvande og Naastad trekker frem i boken *Hva skal vi med historie?* betydningen av Holocaust som eksempel, for å vise hvordan signifikansen endrer seg. Her trekker de frem hvordan det ikke var før på 1970-tallet dette temaet ble løftet frem som sentralt i krigshistorien, og stiller spørsmål ved hva det var som var mest signifikant i den tidlige etterkrigshistorien. Dette er med på å vise hvordan historiens betydning eller signifikans historiserer historiekulturen, og at fortiden ikke har en uforanderlig betydning. Fortiden blir meningsfull gjennom kommunikative, sosiale prosesser, og forståelsen av dette er en forutsetning for å kunne delta i et pluralistisk samfunn (Kvande & Naastad, 2013, s. 136).

Når jeg skal se på hvordan suffragettene blir fremstilt i lærebøkene, vil det også være interessant å undersøke hva det er som gjør suffragettene verdt å nevne i historiebøkene. Christine Counsell har satt opp en liste over forhold som kan øke refleksjoner rundt historisk signifikans, som vil kunne hjelpe meg i dette. Blant punktene viser hun til viktigheten av å forstå at historie skapes på grunnlag av at noen hendelser er viktigere enn andre, og at viktigheten av en hendelse ikke trenger å bli forstått senere (Counsell, 2004; referert i Kvande & Naastad, 2013, s. 136). Med dette menes at det vi ser på som viktig med en bestemt historisk hendelse i dag, ikke nødvendigvis ble sett på som viktig i den samtiden det faktisk skjedde. Videre påpeker hun hvordan man må være i stand til å skille mellom konsekvensene av en hendelse og dens betydning. Med dette menes at en hendelse kan bli sett på som svært viktig, uten at den hadde viktige konsekvenser. Det samme gjelder med hendelser som hadde store konsekvenser, men ikke blir sett på som viktig og betydningsfull (Kvande & Naastad, 2013, s. 137).

2.4.3 Historisk empati

Historisk empati har fått mye oppmerksomhet de to siste tiårene, og handler om prosessen der elevers kognitive og affektive engasjement med historiske aktører skaper bedre forståelse og muligheten til å kontekstualisere sine levde erfaringer, beslutninger eller handlinger. Det innebærer å forstå hvordan mennesker i fortiden tenkte, følte, tok beslutninger og hvordan de møtte konsekvenser innenfor en spesifikk historisk og sosial kontekst (Endacott & Brooks,

2015, s. 41). Begrepet historisk empati har blitt kritisert for å være et synonym til sympati, noe som har skapt mistro for begrepet. De aller fleste har en oppfatning av hva sympati og empati er, og det er veldig lett å gå i fellen med å tro at de innebærer det samme. Det å være sympatisk handler om medfølelse, og empati handler om innlevelse og det å forstå andres følelsesmessige tilstand og reaksjoner på ulike ting. Historisk empati handler derfor om evnen til å sette seg inn i hvordan fortidige mennesker har forstått seg selv i sine omgivelser (Kvande & Naastad, 2013).

For å vise historisk empati, må elevene veksle mellom å fokusere på hva en historisk person sannsynligvis ville føle i en viss situasjon, og det å fokusere på seg selv og bli minnet på lignende opplevelser i sitt eget liv som kan ha forårsaket en lignende affektiv respons. Å sammenligne eget hverdagsliv med personer i fortiden, og finne likheter og forskjeller, er viktig for å få forståelse av historien. Prosessen med å danne affektive forbindelser til fortiden gjør det mulig for elever å se på historiske skikkelser som mennesker som møtte svært menneskelige erfaringer. Det å koble seg til de sannsynlige affektive responsene til en historisk person gir elevene en bedre forståelse av situasjoner der historiske ideer, tro og beslutninger kan bli mer forståelig (Endacott & Brooks, 2015, s. 43). Historisk empati involverer mennesker fra fortiden som sannsynligvis tenkte på forskjellige måter, og som var koblet til andre politisk, sosiale og kulturelle kontekster. Jason Endacott og Sarah Brooks foreslår i artikkelen «An Updated Theoretical and Practical Model for Promoting Historical Empathy» en teoretisk konseptualisering av historisk empati, der tre sammenhengende og gjensidig avhengige elementer er nødvendig:

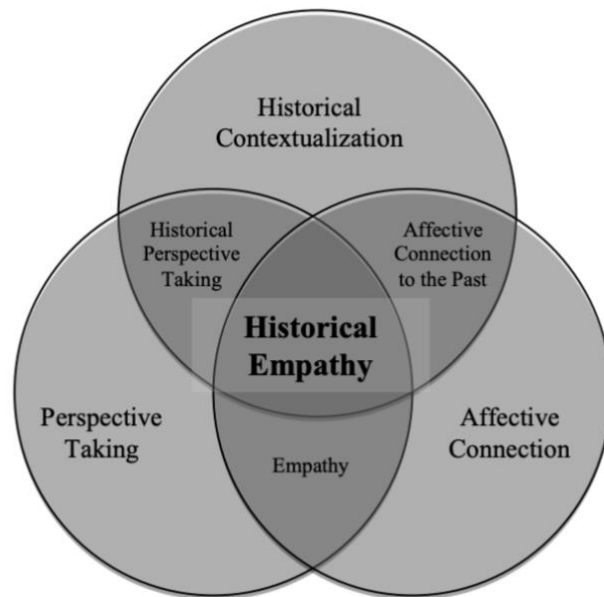

Figure 1: Visual Conceptualization of Historical Empathy

(Endacott & Brooks, 2015, s. 44)

Figuren over viser at om man skal oppnå historisk empati er det tre elementene som må være tilstede. *Historisk kontekstualisering* handler om forståelse av sosiale, kulturelle og politiske normer i en gitt tidsperiode, og kunnskap om hendelser som er relevante rundt en historisk hendelse. *Affective Connection* går på leserens følelser og handler om å kunne ta hensyn til hvordan historiske personers erfaringer, livssituasjoner, eller handlinger kan ha blitt påvirket av deres affektive respons basert på en forbindelse til sine egne erfaringer (Endacott & Brooks, 2015, s. 43). *Perspective taking* kan oversettes til *multiperspektivitet* og handler om hvordan man kan forstå tankegangen til ulike mennesker i fortiden, som levde i en annerledes verden enn vi gjør i dag. Ved å forsøke å forstå ulike fortidige personers erfaringer, prinsipper, posisjoner, holdninger og tro, kan man bedre kunne forstå hvordan de kan ha tenkt i den aktuelle situasjonen (Endacott & Brooks, 2015, s. 43).

Kapittel 3: Metode

I denne studien vil jeg gjennomføre en lærebokanalyse for å få svar på problemstillingen min. Det vil si at jeg skal undersøke data uttrykt med tekst. Slike data gir grunnlag for å få frem karakteristiske trekk ved de ulike enhetene, og krever ofte at man bruker kvalitative metoder (Grønmo, 2016, s. 138). Jeg har derfor valgt å ta i bruk analytiske verktøy fra diskurs-, narrativ, og illustrasjonsanalyse. Med dette ønsker jeg å studere hvilken mening som kommer frem i teksten, i tillegg til å undersøke hvilken type fortelling det er som blir fortalt. Dette vil gi meg mulighet til å definere hovedfortellinger og undersøke om det er mulig å finne en felles grunnfortelling på tvers av de ulike bøkene.

3.1 Utvalg av enheter

Mine kilder og enheter består av engelske lærebøker brukt for elever mellom alderen 11-16 år. Jeg ønsker å studere hvordan suffragettene blir fremstilt i dagens lærebøker, men også å se på utviklingen som har skjedd over tid. Utvalget av bøkene vil derfor være fra 1950 og frem til 2019. Dette vil gi meg mulighet til å hvordan kvinners plass i historiebøkene har endret seg. I utgangspunktet ønsket jeg å studere lærebøkene innenfor tre ulike perioder, men grunnet utfordringer rundt uthenting av kilder i London, har jeg måttet gjøre et pragmatisk utvalg av lærebøkene. Jeg har derfor avgrenset meg til fire lærebøker før 2000-tallet og fire lærebøker etter 2000-tallet. Nedenfor vil jeg gi en oversikter over de utvalgte lærebøkene, og hvilken alder de ulike lærebøkene er skrevet for.

Oversikt over lærebøkene:

- Denis Richards & J. W. Hunt: *An Illustrated History of Modern Britain* (1950)
En lærebok fra 1950 skrevet for elever som skal ta GCSE-eksamen i britisk historie når de er 16 år gamle (Reistad, 2014, s. 90).
- John Ray: *A History of Britain 1900-1939* (1967)
En lærebok fra 1967 skrevet for elever som skal ta CSE-eksamen i britisk historie når de er 16 år (Ricketts, 1969, s. 238).
- B. J. Elliott: *The World in Progress 1815-1914* (1969)
En lærebok fra 1969 skrevet for elever året før de skal ta GCSE-eksamen når de er 16 år gamle (Reistad, 2014, s. 60).

- C. P. Hill & J. C. Wright: *British History 1815-1914* (1981)

En lærebok fra 1981 skrevet for elever som skal ta GCE-eksamen i britisk historie i alderen 16 år (Reistad, 2014, s. 82).

- Dale Banham & Ian Luff: *SHP History Year 9* (2009)

En lærebok fra 2009 skrevet for elever i alderen 13-14 år.

- Stuart Clayton, Martin Collier, Steve Day & Rosemary Rees: *History in Progress 1901 to Present Day* (2009)

Key Stage 3 lærebok fra 2009 for elever i alderen 11-14 (GOV.UK, 2020).

- Aaron Wilkes: *Technology, War and Independence 1901-Present Day* (2015)

Key Stage 3 lærebok fra 2015 for elever i alderen 11-14 (GOV.UK, 2020).

- Robert Selth: *Twentieth Century World* (2019)

Key Stage 3 lærebok fra 2019 for elever i alderen 11-14 (GOV.UK, 2020).

3.2 Lærebokens posisjon

I 2011 undersøkte Terry Haydn hvordan lærebøker i historie blir brukt i det 21. århundre, hvor digitale hjelpemidler i større grad blir tatt i bruk (Haydn, 2011, s. 67). Bruken av lærebøker er noe som har endret seg stort over tid, og spesielt fra 1980-tallet der lærerens jobb i stor grad var å gjengi læreboken (Haydn, 2011, s. 69). Haydn legger frem at i dag er Storbritannia ganske atypisk når det kommer til bruk av lærebøker i skolen, da skolene fritt kan velge hvilke som helst lærebøker de foretrekker, og det ikke finnes en offisiell autorisasjon av lærebøker i landet. Myndighetene er også i stor grad støttende i forhold til bruken av IKT i klasserommet, og bruken av dette er derfor gjerne mer utbredt enn i andre land (Haydn, 2011, s. 83). I hans undersøkelse spurte han derfor blant annet 37 lærere i hvilken grad de tok i bruk lærebøker i undervisningen. Rundt halvparten av de spurte lærerne fortalte at de brukte læreboken under 50 % av timene, og bare tre lærere svarte at de brukte læreboken i over 70 % av timene deres. Felles for de fleste var at det hadde skjedd et skifte fra

at hele klassen brukte lærebøker i det meste av undervisningen, til at den mer blir brukt i korte perioder for å finne kilder, kart osv. (Haydn, 2011, s. 73).

I en artikkel fra 2014 undersøkte Nils Martinius Justvik lærebokens dominerende posisjon i historieundervisningen i Norge. Gjennom intervjuer han gjorde med lærere var alle tydelige på at læreboken styrer det meste av det som skjer i undervisningen (Justvik, 2014).

Læreboken har også historisk sett vært sentral i utviklingen av lærings- og undervisningspraksiser i skolen, og flere studier viser at lærere ofte planlegger undervisningen med utgangspunkt i læreboken. Samtidig er læring og undervisning stadig i endring, og i dagens skole er det en økt bruk av nettbaserte ressurser (Rasmussen & Lund, 2015).

Selv om lærebøker blir mindre brukt i dag, og nettressurser får større plass i undervisningen vil det fortsatt være nyttig med lærebokanalyser. Historie blir skrevet og konstruert i en samtid, og lærebøker vil kunne si mye om hvilken forståelse av historien man ønsker at elevene skal sitte igjen med. Etter egen erfaring blir læreboken ofte brukt som supplement i undervisningen, og mye av utgangspunktet for hva som blir gått gjennom kommer derfra. Å være kritisk til den historien som blir fortalt og forstå at historien blir skrevet av personer med ulike meninger og holdninger er derfor viktig.

3.3 Analytiske verktøy

I min analyse av fremstillingen av suffragettene vil jeg ta i bruk analytiske verktøy som bygger på diskurs-, narrativ og illustrasjonsanalyse. Dette vil være til hjelp for å forstå hvilken mening og fortelling som kommer frem i tekstene, i tillegg til å kunne undersøke om det finnes felles grunnfortellinger og plotstrukturer.

3.3.1 Diskurs

Språket er med på å forme vår virkelighetsoppfatning, og er med på å skape virkelighet gjennom måten vi forstår våre omgivelser på. Ifølge Bergström og Boréus er diskurs «en samling utsagn i en bestemt sosial kontekst – samt skrevne og uskrevne regler for hva som kan og ikke kan sies i konteksten» (Bratberg, 2014, s. 28-29). Diskurs viser til det konkrete som blir sagt og til rammene for hva som er rimelig å mene og tro innenfor et gitt fellesskap, og handler om at vår forståelse formes gjennom språket. Diskurser er viktige fordi de kan bli

etablerte verdsett og legge avgjørende premisser for hvordan vi forstår verden rundt oss (Bratberg, 2014, s. 29-30).

En diskursanalyse legger vekt på det kollektive og språklige i meningsdannelsen, og retter oppmerksomhet mot hvordan kollektive forestillinger skapes, speiles og opprettholdes gjennom språk. Det dreier seg om analyse av språkbruk i en samfunnsmessig kontekst, og setter søkelyset på hvordan ideer og begreper som produseres i denne konteksten er med på å forme den samfunnsmessige virkeligheten (Bratberg, 2014, s. 29-30). Ifølge Werner Christie Mathisen dreier en diskursanalyse seg om «analyse av språkbruk i en samfunnsmessig kontekst, med fokus på hvordan de ideer og begreper som produseres i denne konteksten tolker og er med på å forme (et visst utsnitt av) den samfunnsmessige virkeligheten» (Bratberg, 2014, s. 31).

I en diskursanalyse må man gjøre tektnære analyser, der blant annet grammatiske og semantiske elementer kartlegges for å finne ut av hvor ulike aktører plasseres. På denne måten kan man også få en forståelse av hvilket forhold forfatteren etablerer mellom seg selv og de ulike aktører og fenomener. White ser på det som en god strategi å definere ulike nodalpunkter i en tekst. Dette vil si de sentrale begrepene som andre begreper blir definert ut fra (Bratberg, 2014, s. 40). Jennifer Milliken retter fokuset mot bruk av verbformer og metaforer, og at bruken av dette har mye å si om hvem som har kontrollen. Hvilke ord som blir brukt for å beskrive en situasjon kan brukes som politiske verktøy for å mobilisere folkelig støtte (Bratberg, 2014, s. 40-41).

3.3.2 Narrativ

Når det kommer til historie er det ikke mulig å vite fullstendig hvordan det egentlig var, fordi man ikke kan forholde seg til fortiden direkte. Elementer fra fortiden må knyttes sammen til fortellinger, eller narrativer, som følger en logisk struktur for at det skal oppleves som meningsfullt. Disse narrativene kan dermed også konstrueres på mange forskjellige måter» (Lenz & Nilssen, 2011, s. 17). Hayden White står sentralt i en tradisjon som betrakter historie som fortelling, og mener at måten historikere former sin fremstilling av fortidens virkelighet på, preger meningen historikeren tillegger de hendelsene det blir skrevet om (Heiret, Ryymin, & Skålevåg, 2013, s. 19). Historiefortellingene formes ved at historikeren anvender litterære virkemidler og sin forestillingsevne for å skape en meningsfull og helhetlig fremstilling. Alle

historiske hendelser kan prinsipielt fremstilles på hvilken som helst måte innenfor de kulturelle rammene historikeren skriver innenfor (Heiret, Ryymin, & Skålevåg, 2013, s. 20)

Den tradisjonelle fremstillingen historikere har benyttet seg av når de skal formidle historisk kunnskap er fortelling. Hayden White knytter i stor grad historieteksten opp mot det litterære, og legger til grunn at en undersøkelse av historieskriving og hva de ulike fremstillingene egentlig vil formidle, må innebære en undersøkelse av historieskrivingsnarrativ. Meningen som tillegges en hendelse og betydningen som tillegges ulike fakta, endrer seg ut fra hvordan forfatteren bygger opp og setter sammen fremstillingen. Hvem forfatteren er, hvor en kommer fra og hvilke ståsted en har, vil legge dermed føringer på dens fortolkning (Norland, 2003, ss. 7-9).

For å analysere de narrative fremstillingene av fortiden, velger White å identifisere og kategorisere deres ulike bestanddeler og strukturer. Fortellingene om fortidens virkelighet består av flere ulike lag, som faktiske utsagn, argumenter, språklige figurer, plot, arketypiske fortellerstrukturer, og mytiske og ideologiske aspekter. Det er altså den overordnede strukturen, som alle disse lagene inngår i, som er det narrative. En slik analyse har som formål å få frem likhetene for å få frem det som er ulikt (Norland, 2003, s. 8-9). En gitt mengde historiske hendelser kan ikke i seg selv utgjøre en fortelling, men kan gi historikeren elementer til en fortelling. Disse hendelsene blir gjort om til en fortelling ved at man dekker over eller underordner enkelte av elementene, og setter større fokus på andre. White sammenligner dette med alle de teknikkene en ville brukt dersom en skulle skrevet en roman eller et skuespill, og hvordan fortellingen avhenger av historikerens valg om hvilken plotstruktur som er best egnet til å ordne alle disse hendelsene til en forståelig fortelling. Med dette menes at alle fortellinger finner sin plass i en fortelling som enten er tragisk, komisk, romantisk eller satirisk (White, 2003, s. 33).

Ifølge White vil også den narrative fremstillingen lede oss lesere i en spesiell retning om hvordan vi skal tenke på hendelsen, og hvilke følelser man skal få for aktørene (White, 2003, s. 43). Hvilken mening som tillegges enkelte hendelser og ulike fakta får betydning. Det vil derfor være nyttig å se på hvordan historikeren bygger opp sin fremstilling av historien, og hvilket perspektiv den ønsker å formidle. I mellomrommet mellom tekst og virkelighet og nivåene i teksten, blir fortellingen formet med perspektiv, komposisjon, ordvalg og språklige konstruksjoner. White ser på historieskrivingen som noe som alltid er narrativt, noe som er et

paradoks da den fortidige virkelighet aldri er det. Historiefortellingen er derfor mer konvensjonell enn vi tror, og det er på denne måten fortidens hendelser fremstår forståelige og meningsfulle for oss (Norland, 2003, s. 7-9).

3.3.2.1 Plotstruktur

For å kunne forstå hvilken hovedhistorie en tekst har, eller for å kunne definere en grunnfortelling som teksten er en del av, vil det være nyttig å finne ut av hvilken plotstruktur teksten har. Som nevnt gjøres hendelser til en fortelling ved at man dekker over eller underordner enkelte elementer og retter søkelyset mot andre. Som potensielle elementer av en fortelling er historiske hendelser verdinøytrale. Historikerens valg av plotstruktur avgjør om fortellingen blir komisk, tragisk, romantisk eller satirisk. Dette avhenger av hva historikeren mener er den beste måten å ordne hendelsene, og samme hendelse kan bli presentert på vidt forskjellige måter etter hvem det er som forteller historien. To historikere kan ha den samme kunnskapen og kjennskapen til historien, men på bakgrunn av hvilken oppfatning man har over hva som vil gjøre fortellingen best, vil kunne endre plotstrukturen i fortellingen. Dette betyr ikke at de presenterer feilfakta eller finner på ting, men det betyr at de underbygger fakta på ulik måte. De faktaene som blir fremhevet og de som blir presentert som mindre viktig, vil styre hvordan leseren oppfatter historien. Fortellinger om samme tema vil derfor virke plausible for deres respektive publikum, fordi en som leser deler visse forutinntatte oppfatninger om historien, og er dermed mottakelig for nettopp denne historiefremstillingen (White, 2003, s. 33-34).

Francis Sejersted forklarer de ulike plotstrukturene nærmere i artikkelen «Historiefagets fortellinger». Der beskriver han romansen som den typiske historiefortellingen der det gode seirer over det onde, og som et forsøk på å skape nærhet til aktørene og hendelsene. Som en motsetning til dette kommer satiren som en type fortelling der ironi og sarkasme er vanlige kjennetegn. En slik type plotstruktur skiller seg fra romansen ved at den ønsker å skape en avstand til de aktørene eller hendelsene det blir fortalt om. Komedien har flere likheter til romansen, men består samtidig av en underliggende munterhet og harmoni. Den lykkelige slutten i fortellingen kommer når misforståelsene er oppklart og harmonien gjenopprettes ved at sirkelen slutes. Dette kommer i motsetning til romansen der det vanligvis er en mer lineær oppbygging, og der fortellingen ender når målet er nådd. Til slutt er tragedien en modifisert variant av romansen, og handler ofte om et slags forræderi fra uventet hold, som gjør at heltene blir fremstilt som tragiske helter (Sejersted, 1995, s. 316-323).

3.3.4 Grunnfortelling:

Grunnfortellinger er fortellinger som deles av flere tekster. Dette vil si at tekstene har «narrative rammer» eller fortellingsmønstre som blir gjentatt og reproduisert.

Grunnfortellinger rundt nasjonen har spilt en sentral rolle for den nasjonale historieskrivingen, og kan kjennes igjen som historier og fortellinger fellesskapet forstår som sanne. Den gir derfor en bestemt tolkning av den historisk virkeligheten, og er ofte knyttet til bestemte faser i en nasjons utvikling. Det kan finnes mange grunnfortellinger, og grunnfortellingen kan også vokse til å inneholde flere ting og grupper etter hvert som samfunnet endrer seg. Den nasjonale historien kan derfor også sies å være en samling av en rekke grunnfortellinger. Det som i starten var en middelklasse-mannshistorie, har f.eks. i dag samlet innunder seg historien til kvinner, arbeidere, bønder, etniske minoriteter og lignende (Heiret, Ryymin, & Skålevåg, 2013, s. 25).

For å kunne finne de ulike grunnfortellingene vil man som et analytisk utgangspunkt forsøke å identifisere det vi kaller *hovedfortellingene* i de enkelte tekstene. Historiske tekster har alltid en konfiguratív dimensjon, som anviser hvordan tekstenes forskjellige bestanddeler skal ordnes i forhold til hverandre. Det er dette som bidrar til å gi teksten helhet og mening, og i kan identifisere de enkelte tekstenes hovedfortellinger ved å undersøke hvordan de er ordnet. For å gjenkjenne en tekst sin hovedfortelling må man forstå teksten. Det vil si at man må «forstå hva som er tillagt vekt, hvilket perspektiv hendelsesforløpet er sett ut fra, eller hva slags prinsipp som ligger til grunn for hva som er tatt med, og hva som er utelatt i teksten» (Heiret, Ryymin, & Skålevåg, 2013, s. 26). Dersom man finner flere likhetstrekk i mange av tekstene vil man kunne snakke om grunnfortelling.

Analysen av fortellingene i de historiske tekstene kan tydeliggjøres ved å undersøke fortellingens aktører og objekter. Hvem eller hva handler tekstene om, og hva er det som frembringer endring? Handler fortellingen om enkeltindivider som politiske ledere, eller ulike kategorier som kvinner, nasjonen eller arbeidere? Er aktørene brukt som eksempler på noe annet enn dem selv, eller er det de unike og individuelle erfaringene som vektlegges? Blir aktørene fremstilt som skurker eller helter? Dette er noen eksempler spørsmål som man kan stille seg når man undersøker fortellingene i historiske tekster, og får frem hvordan de er bygget opp og hvilket perspektiv eller plott som ligger til grunn (Heiret, Ryymin, & Skålevåg, 2013, s. 26-27).

3.3.5 Illustrasjoner

Lærebøkene i dagens samfunn består av mange bilder og illustrasjoner, og dette er blitt en viktig del i formidlingen av blant annet historiske fortellinger. Bruken av illustrasjoner har økt kraftig de siste årene, mye på grunn av bedre produksjon, men forskning viser også at man husker lettere det man leser når man kan se illustrasjoner som kobles til tema (Svendsen, 2015). Jeg ønsker derfor også å trekke inn bildene som blir brukt i lærebøkene i min analyse. Jeg kommer ikke til å analysere alle illustrasjonene som blir brukt, men der illustrasjonene gir noe ekstra til teksten vil det være interessant å koble dette opp mot hvilken fortelling det er som blir fortalt. Bilder kan enten være med på å underbygge det som står skrevet, men kan også gi plass til noe som ikke blir fortalt direkte i teksten.

I min analyse av fremstillingen av suffragettene, vil det være viktig å se både på hva som blir skrevet, men også hvordan det blir skrevet. Jeg ønsker å ta tak i hvilke ord som blir brukt for å beskrive blant annet Emmeline Pankhurst og WSPU, og hvilken fortelling som kommer frem gjennom teksten. Hvilke fortellerstrukturer er det som kommer frem, og hvilken rolle får suffragettene i historien? Hvilke hendelser legges det vekt på, og er det mulig å diskutere en felles grunnfortelling?

Kapittel 4: Analyse

Dette kapittelet omfatter analysen av de åtte lærebøkene, med formål å undersøke problemstillingen *hvordan fremstilles suffragettene i engelske lærebøker i historie?* Analysen vil ta for seg lærebøkene tematisk, og jeg har valgt å dele kapittelet inn i to faser. Lærebøkene fra før år 2000 vil bli tatt opp i fase I, og lærebøkene etter år 2000 vil bli tatt opp i fase II. Grunnen til at jeg har delt analysen i to deler er at det i hovedsak ser ut til å være to overordnede perspektiver, i tillegg til at dette gir bedre mulighet for å se på endringen som har skjedd over tid.

4.1 Fase I: Før 2000

I denne delen vil jeg ta for meg lærebøkene *An Illustrated History of Modern Britain*, *A History of Modern Britain 1900-1939*, *The World in Progress 1815-1914* og *British History 1815-1914*. Alle disse bøkene er fra før 2000, og strekker seg fra 1950 til 1981. Jeg har valgt å samle disse bøkene i en egen fase både for å se om det er en tydelig endring mellom fase I og II, men også fordi det i disse bøkene i stor grad ser ut til å være et overordnet nasjonalpolitisk fokus. Overraskende funn i denne perioden viser også at det ikke er en kronologisk utvikling av hvordan suffragettene blir fremstilt, men at det faktisk er den eldste og nyeste boken i denne perioden som har flest likhetstrekk.

4.1.1 “The Liberal’s time of troubles”

Bøkene *British History 1815-1914* fra 1981 og *An Illustrated History of Modern Britain* fra 1950 er de to bøkene fra fase I som ser ut til å i størst grad tar for seg den samme fortellingen om suffragettene. Læreboken *British History 1815-1914* (1981) forteller historien om suffragettene som en del av det liberale parti sin trøblete tid mellom 1911-1914. Kapittelet beskriver flere utfordringer som partiet hadde på denne tiden, blant annet streik og fagforeninger, og selvstyre i Irland, men «The second, and certainly the most infuriating, of the Liberals’ troubles during these years was the militant behaviour of the suffragettes” (Hill & Wright, 1981, s. 254-255). Boken beskriver hvordan spørsmålet om kvinnelig stemmerett var et økende problem for politikerne, mye på grunn av suffragettenes militante metoder, men også fordi at andre reformer og utfordringer hadde høyere prioritering. Måten suffragettene ble ignorert på av regjeringen “aroused the furious antagonism of the WSPU, a body dominated by the extremist and highly autocratic mother and daughter Emmeline and Christabel Pankhurst” (Hill & Wright, 1981, s. 255), og kampanjen deres vokste og ble bare

mer og mer voldelig. En slik beskrivelse av Emmeline og Christabel Pankhurst er med på å skape avstand til aktørene, og gir med en gang et inntrykk av at denne gruppen i stor grad er noe negativt. Emmeline og Christabel er i tillegg de eneste suffragettene som blir nevnt med navn, selv om de også tar for seg hendelsen på Epsom-derbyet, der Emily Davison mistet livet: «That same year one threw herself in front of the horses running in the Derby at Epsom and died of her injuries» (Hill & Wright, 1981, s. 255). Det at hendelsen blir nevnt, er med på å vise hvor langt suffragettene var villige til å gå, men det å ikke nevne henne med navn er igjen med på å skape en viss avstand til aktørene og hendelsene.

Selv om det i denne boken blir skrevet svært lite om de mer moderate suffragistene, fremgår det klart ut i fra teksten at de blir sett på som den gruppen som gjorde mest for kvinnelig stemmerett. Suffragettenes kampanje og metoder tvert i mot “undermined the work of the more moderate body, the National Union of Women’s Suffrage Societies, who up to 1905 had been gaining support; turned mild sympathisers among politicians into opponents” (Hill & Wright, 1981, s. 255).

I likhet med *British History 1815-1914* (1981) forteller også *An illustrated History of Modern Britain* (1950) historien om suffragettene som en del av fortellingen om det liberale parti sin trøblete tid. Fortellingen starter med å introdusere suffragettene som ett av problemene det liberale partiet stod ovenfor, og introduserer Emmeline og Christabel Pankhurst som lederne. Suffragettene blir beskrevet som en gruppe som kastet bort gamle metoder med stille propaganda, og «heckled and interrupted at political meetings, forced themselves on the attention of M.P.s...» (Richards & Hunt, 1950, s. 248). Når dette ikke fungerte ble kampanjen deres bare mer og mer intens, og de ble arrestert i stort antall. Fra 1911 blir de beskrevet som en gruppe som «resorted to general lawlessness, burning down buildings, firing the contents to pillar-boxes, placing bombs, slashing pictures in the National Gallery (...)» (Richards & Hunt, 1950, s. 248). Også i denne boken er det kun Emmeline og Christabel som blir nevnt, og foruten om metodene de brukte er det få viktige hendelser som blir tatt med. Emily Davison blir heller ikke her nevnt med navn, og hendelsen er kun nevnt i en fotnote: «One woman threw herself beneath the King’s racehorse in the Derby of 1913 and was fatally injured» (Richards & Hunt, 1950, s. 248). Dette er i likhet med *British History 1815-1914* (1981) med på å skape en viss avstand til aktørene.

I motsetning til *British History 1815-1914* (1981) blir ikke suffragistene nevnt i denne boken, og man får ikke den samme kontrasten. Samtidig nevner forfatterne hvordan suffragettene metoder gjorde at “many people felt that these women were proving not their fitness but their unfitness for political responsibility. On the other hand (...) they did not fail to win some sympathy” (Richards & Hunt, 1950, s. 248).

Samtidig er det en forskjell mellom disse to bøkene, selv om de i stor grad omhandler det samme. Språkbruken er tydelig mer negativ i *British History 1815-1914* (1981), der det første suffragettene blir introdusert med er at de var det mest irriterende problemet for det liberale partiet. I motsetning til: “One such issue was women’s suffrage. Since 1867 the claim of women to the vote had been put forward, usually by and on behalf of educated women” (Richards & Hunt, 1950, s. 247). Videre finner man sitater i *British History 1815-1914* (1981) som “But on balance the evidence strongly suggests that the campaign did far more harm than good to the cause of women’s suffrage” (Hill & Wright, 1981, s. 255), og “The Pankhursts’ undermined the work of the more moderate body, the National Union of Women’s Suffrage Societies...” (Hill & Wright, 1981, s. 255). Denne boken er dermed til en viss grad med på å underspille suffragettene arbeid, og kampanjen deres blir fremstilt som uvesentlig for innføringen av stemmerett for kvinner. Samtidig erkjenner de at suffragettene hadde *noe* betydning: «The suffragettes, for all the high importance of their cause and the bravery of many of its supporters, were primarily an irritant to the Liberals” (Hill & Wright, 1981, s. 256), er den siste setningen som blir skrevet om suffragettene i *British History 1815-1914*. Her blir de beskrevet som irriterende for andre gang i løpet av en kort tekst, men her får også forfatterne frem at de faktisk hadde en viss betydning på den politiske arenaen, og at suffragettene var modige i sin kamp for kvinnelig stemmerett.

I *An Illustrated History of Modern Britain* (1950) er det et noe mer nedtonet og balansert språk. Selv om begge bøkene presenterer suffragettene innenfor den samme overordnede fortellingen om det liberale parti og deres utfordringer, blir ikke suffragettene her fremstilt med helt den samme ordlyden som i *British History 1815-1914* (1981). Et eksempel på dette er «Many people felt that these women were proving not their fitness but their unfitness for political responsibility. On the other hand, the suffragettes suffered much for their beliefs, and their sacrifices did not fail to win some sympathy for the principle of equality of political rights between the sexes” (Richards & Hunt, 1950, s. 248). Samtidig er det lite som tilsier også i denne boken at suffragettene kampanje hadde noe særlig betydning, foruten om at de

vant *noe* sympati. En stor likhet mellom disse to bøkene er at det ikke blir lagt noe vektlegging på at kvinnelig stemmerett faktisk ble vunnet frem, eller hvordan det skjedde. Suffragettene har her mer en birolle i en fortelling om det liberale parti, og kampen for stemmerett for kvinner blir kun en sidefortelling.

Den overordende fortellingen i *British History 1815-1914* (1981) og *An illustrated History of Modern Britain* (1950) ser i stor grad ut til å være den samme. Begge legger rammene for fortellingen til den trøblete perioden til det liberale partiet, og hvordan suffragettene var en utfordring for partiet. Streik og fagforeninger, irsk selvstyre og suffragettene er de tre hovedproblemene det liberale parti står ovenfor i denne perioden. De har begge lagt vekt på hvilke ulovligheter suffragettene stod bak, og hvilke problemer de skapte for partiet. Dette tyder på at det blir etablert en slags skurkefortelling om suffragettene, der de i hovedsak gjorde mer vondt enn godt. Dette er tydeligere i *British History 1815-1914* (1981), der det faktisk blir skrevet svart på hvitt, men kan til en viss grad også tolkes ut i fra teksten i *An Illustrated History of Modern Britain* (1950). Selv om ordlyden er noe ulik i de to bøkene blir man i begge bøkene dratt bort fra mobiliseringen for kvinnelig stemmerett og hva suffragettene klarte å oppnå. Fokuset rettes i stedet mot hvordan suffragettene var en ødeleggende faktor for det liberale parti. Likevel er disse to bøkene også med på å sette suffragettene tydelig inn i en nasjonal britisk politisk kontekst. Det at de blir nevnt i et kapittel som omhandler det liberale parti gjør at de blir gitt en viss politisk rolle og kan oppfattes som politiske aktører. Men samtidig som suffragettene blir tatt opp i et kapittel som i stor grad handler om politikk, får de primært en destruktiv rolle som ødeleggende for det liberale parti, dog i ulik grad på tvers av de to bøkene.

Det kan likevel diskuteres hvor vidt dette faktisk er samme fortelling, eller om det er rammene for fortellingen som er den samme. Det er *British History 1815-1914* (1981) som i størst grad av de to bøkene setter suffragettene opp som «bad guys» i fortellingen om det liberale parti. Plotstrukturen i *British History 1815-1914* (1981) kan derfor tydeligere defineres som en slags skurkefortelling med en satirisk plotstruktur, der de prøver å skape avstand til aktørene. Det er vanskeligere å se en like tydelig plotstruktur i *An Illustrated History of Modern Britain* (1950) på grunn av at den ikke er like krass i beskrivelsene. Det liberale parti er som nevnt en tydelig hovedaktør i fortellingen, og blir beskrevet som et parti som «achieved an unparalleled amount of reforming legislation, and had tackled some of the outstanding problems of the time» (Richards & Hunt, 1950, s. 248). Selv om man ikke like

tydelig ser suffragettene som skurker i denne boken, er det tydelig at det er det liberale parti som er hovedaktøren og heltene i fortellingen, og det vil være mulig å si at dette også er en fortelling med satiriske elementer.

4.1.2 Suffragettene ut av det liberale partiets skygge

Bøkene *The World in Progress 1815-1914* fra 1969 og *A History of Britain 1900-1939* fra 1967 skiller tydeligere fra de to andre bøkene. Dette i form av at den store vektleggingen av det liberale parti blir mindre, og suffragettene kommer ut av deres skygge. Likevel er det store forskjeller mellom de to fortellingene som kommer frem.

The World in Progress 1815-1914 (1969) er boken med desidert minst tekst som omhandler suffragettene. De blir omtalt under overskriften «Women's suffrage», som er en del av et kapittel som omhandler kvinners fremgang i samfunnet på 1800-tallet, og særlig om individuelle kvinners suksess. Dette kan tyde på at de i denne boken er opptatt av kvinners ståsted i samfunnet, og hvordan holdninger har både vært og utviklet seg. Når det gjelder fortellingen om suffragettene, er det som om det oppstår som et sidespor i en mer overordnet presentasjon over hvilke land som fikk stemmerett når, og hvordan andre land hadde påvirkning på de britiske middelklasse-kvinnene sin mobilisering. Fortellingen om suffragettene er derfor svært kort, og tar raskt for seg suffragettenes etablering og hvordan de brukte militante metoder, før de stoppet kampanjen når krigen startet i 1914: «Then the war broke out and the suffragettes dropped their campaign, but, following their fine war record, women were given the vote in 1918 (over thirties) and 1928 (over twenty-ones)» (Elliott, 1969, ss. 46-47). Dette gir inntrykk av at suffragettene i seg selv ikke hadde noe å si for kvinnelig stemmerett, men at det var krigen som førte til dette. Stemmerett ser her ut til å bli gitt etter krigen for kvinnenens gode innsats, men hadde de fått det om ingen hadde kjempet for det tidligere?

Det at suffragettene blir nevnt i denne teksten, når det kan se ut til at det i all hovedsak var kvinners innsats under krigen som førte til forandring, kan sees som et sidespor i teksten. Denne boken gir en svært oppramsende fortelling om kvinnelig stemmerett, og kan derfor gi inntrykk av at dette er noe de «måtte ha med», men ikke noe som er av stor nok betydning til å bli gitt en mer utførlig behandling. Teksten om suffragettene er en del av et større kapittel som omhandler kvinner i samfunnet. Det kan derfor se ut til at Emmeline og Christabel

Pankhurst blir nevnt kun for å gi et eksempel på enda et par kvinner som markerte seg, men uten å gå nærmere inn i historien om suffragettene og deres innsats.

A History of Britain 1900-1939 fra 1967 har i motsetning til boken over tilegnet et helt kapittel til suffragettene, som den eneste boken fra denne perioden. Den kan sammenlignes med *The World in Progress 1815-1914* (1969) i den grad at det ser ut til at disse to bøkene i hovedsak har en større vektlegging av kvinner og deres plass i samfunnet i forhold til de andre bøkene vektlegging av det liberale parti. Foruten om dette er de to bøkene svært forskjellig i sin fremstilling av suffragettene. Selv om *The World in Progress 1815-1914* (1969) har tilegnet plass til individuelle kvinner og deres fremgang, viser *A History of Britain 1900-1939* (1967) en mye større vektlegging av hvilke syn og holdninger disse kvinnene faktisk stod opp i mot, både fra menn, men også fra andre kvinner.

Fortellingen starter med historien om Emily Davison og hennes død på Epsom Derby i 1913, og starter dermed med en dramatisk inngang til temaet: «They thought of her as a martyr to a noble cause. She had deliberately given her life to draw attention to her beliefs. She had been a Suffragette» (Ray, 1967, s. 38). Det å starte kapittelet med noe så oppsiktsvekkende, gjør det hele mer dramatisk og åpningen setter tonen for resten av teksten. Man sitter igjen med et inntrykk av at dette er et svært viktig tema, og at dette var en kamp noen faktisk var villig til å dø for. Denne boken er også den eneste som ikke stiller spørsmål ved om det var et uhell eller ikke, men fastslår at dette var et bevisst valg fra hennes side. Dette bidrar til å etablere et bilde av den store kampen disse kvinnene stod ovenfor, og viser hvor langt de var villige til å gå for å oppnå det de ønsket.

Kapittelet er også tydelig en fortelling om en politisk kamp. Det er en fortelling om hvordan suffragettene stod opp i mot det liberale parti, og ikke godtok at det var så lite fremgang i deres sak. Suffragettene brøt loven for å få oppmerksomhet, og regjeringen stod ovenfor en tøff oppgave i forhold til hvordan de skulle håndtere en gruppe som «who were not criminals in the usual sense, but who were determined to oppose the law» (Ray, 1967, s. 38). Frem mot krigen blir spørsmålet om kvinners stemmerett beskrevet som å ha skapt stor bitterhet i Storbritannia, og suffragettene får også motstand fra suffragistene som ikke er enig i de militante metodene som blir tatt i bruk. Gjennom sitatet «In 1914, when the problem was still unsolved, the coming of the war brought a halt to the contest» (Ray, 1967, s. 39), blir fortellingen både satt opp som en konkurranse mellom suffragettene og det liberale parti, men

også mellom suffragettene og suffragistene. Samtidig kommer det ikke tydelig frem om teksten foretrekker innsatsen til suffragistene, i samme grad som i *British History 1815-1914* (1981), men det virker heller som en måte å få frem ulikhetene innenfor de ulike gruppene, og at det også var en uenighet mellom de, selv om målet var det samme. Det at de tar opp både motsetningene mellom suffragettene og politikerne, og suffragettene og suffragistene, gir fortellingen flere perspektiver. Dette kan knyttes til multiperspektivitet som er viktig i etableringen av historisk empati (som vi skal komme nærmere inn på i diskusjonskapittelet).

Fortellingen om suffragettene avsluttes med hvordan deres innsats i krigen fører til at de mennene som tidligere har uttrykt usikkerhet rundt spørsmålet om stemmerett, nå generelt roser deres innsats. Årene mellom 1918 og 1928 var rolige og med få protester og «The fires of bitterness had burned out» (Ray, 1967, s. 39). Kvinner ble etter krigen kandidater til parlamentsvalg og Lady Astor blir trukket frem som den første som tok plass i House of Commons og det konkluderes med at «Since that time, women have played an increasingly active part in the government of their country» (Ray, 1967, s. 39). Dette er en tydelig lykkelig slutt i fortellingen, og i motsetning til *The World in Progress 1815-1914* (1969) blir kvinnenens arbeid og kamp frem mot krigen sett på som noe viktig i denne boken. Her blir krigen sett på som en ekstra drahjelp for at kvinner fikk stemmerett, og alt som skjedde før og suffragettene harde kamp blir sett på som avgjørende for at dette i det hele tatt kunne skje.

Boken er også opptatt av å få frem tankene og holdningene som var i samfunnet på denne tiden. Store deler av kapittelet er tilegnet utdrag fra blant annet magasinet *Nineteenth Century Opinion* av Michael Goodwin, og utdrag fra artikler som er skrevet av andre kvinner i samfunnet. Dette er med på å vise hvilke holdninger og motstand suffragettene stod opp mot, og at det ikke var selvsagt at alle kvinner ønsket stemmerett selv. Dette viser hvor konservative holdningene i samfunnet var, og jeg tolker dette som at forfatterne ønsker å få frem at innsatsen og den kampen suffragettene stod i, faktisk var enda mer imponerende, - når man tar i betraktning at motstanden ikke bare var fra politisk hold, eller fra menn, men også fra andre kvinner. Til noen av utdragene stiller læreboken også spørsmål til elevene, som oppfordrer dem til å tenke over meningen bak utdragene og om de er enige i det som blir sagt. Dette er derfor en bok som har et tydelig mer didaktisk preg over seg enn de andre, som ikke bare stiller faktaspørsmål, men også er opptatt av elevenes egne refleksjoner og tanker rundt temaet.

På samme måten som *The World in Progress* (1969), så er altså ikke det liberale partiet hovedaktøren i fortellingen i boken *A History of Britain 1900-1939* (1967). Det ser ut til å i større grad være en fortelling om politisk kamp, og hvordan suffragettene var vågale og modige. Dette er en fortelling som gir suffragettene en større selvstendig politisk rolle. Istedenfor at de blir sett på som en gruppe som ødela mer enn de gjorde godt, får de en rolle som en viktig gruppe som hadde mye å si for hvordan utviklingen ble de neste årene. De blir altså plassert i en politisk kontekst, men her er det suffragettene som har hovedrollen og ikke det liberale parti. Samtidig er boken i likhet med *The World in progress 1815-1914* (1969) opptatt av hvordan det var for kvinnene på denne tiden, og begge bøkene tar for seg suffragettene som en del av historien om kvinners fremgang i samfunnet.

Om man skal diskutere de ulike plotstrukturene som fremgår i disse to bøkene, er *The World in Progress 1815-1914* (1969) definitivt vanskeligst å definere. Teksten i denne boken er vanskelig å tolke lenger enn at suffragettene blir et sidespor i en fortelling om kvinner som kommer seg opp og frem, som i og for seg er en fortelling om fremgang. Samtidig legges alt det som ble oppnådd til 1. verdenskrig, og suffragettene blir nevnt som en interessant gruppe, men som likevel ikke hadde noe særlig innflytelse. Om man ser bort i fra suffragettens rolle som et sidespor, kan det likevel være mulig å definere dette som en fortelling med en romantisk plotstruktur, som tar for seg når ulike land fikk stemmerett. Selv om suffragettene ikke får en betydningsfull rolle, er det en lykkelig slutt med stemmerett i Storbritannia delvis i 1918 og helt i 1928. I *A History of Britain 1900-1939* (1967) er det mer en dramatisk historie. Den innleder med tragedien om Emily Davison og ender med alt det kvinnene klarte å oppnå, og hvordan kvinner til slutt får en aktiv rolle i politikken. I forhold til de andre bøkene i samme periode kan det nesten oppfattes som en heltehistorie, men sammenlignet med noen av de nyere bøkene er det vanskelig å kategorisere den som det. Likevel er det et romantisk preg på denne fortellingen, der forfatterne skaper en viss nærhet til aktørene og hendelsene. Selv om det ikke er den boken som definerer suffragettene som helter i størst grad, vil jeg likevel definere teksten i denne boken som en fortelling med en romantisk plotstruktur.

4.2 Fase II: Etter 2000

I denne fasen vil jeg ta for meg lærebøkene *Technology, War and Independence 1901-Present day*, *Twentieth Century World*, *History in progress 1901 to Present day* og *SHP History Year 9*. Alle disse bøkene er fra etter 2000, og strekker seg fra 2009 til 2019. Bøkene i denne perioden 2009-2019 er noe ulike i fortellingen som blir fortalt, men det som er felles for alle er at suffragettene blir gitt en mer selvfølgelig rolle i bøkene. Det nasjonalpolitiske perspektivet som kommer tydelig frem i fase I, kommer ikke frem på samme måte i disse bøkene. Her er det suffragettene som er hovedaktøren i fortellingene, og en romantisk heltefortelling kommer tydelig frem.

4.2.1 «Spectacular Suffragettes»

Boken *Technology, War and Independence 1901-Present Day* fra 2015 innleder fortellingen med å gi kontekst til hvordan samfunnets holdninger til kvinner var på denne tiden, for å gi bedre forståelse for hvorfor suffragettene handlet som de gjorde. Forfatterne er opptatt av å få frem både kvinners posisjon i samfunnet med tanke på rettigheter og arbeid, men også hvordan synet på kvinners mentale ferdigheter var. Dette blir blant annet vist ved å bruke en plakatt laget av motstandere av stemmerett for kvinner, «A woman's mind magnified» (Wilkes, 2015, s. 18). Dette er en plakatt fra 1905, som prøver å vise hvordan kvinner kun evner å tenke på klær, barn, menn, brev og sjokolade. Det å ta i bruk denne plakatten er med på å gi en bedre forståelse over hvordan holdningene i samfunnet var, og hva forventningene til kvinner var på denne tiden.

Boken starter med å kort ta for seg hvordan de moderate suffragistenes organisasjon ble dannet og hvordan de drev kampanje for kvinners stemmerett, men ikke lykkes i særlig stor grad: “Unfortunately, the suffragists were not particularly successful, and in 1903 some of the group's members decided to form their own group and after a couple of years they changed tactics” (Wilkes, 2015, s. 18). Suffragistene blir ikke nevnt mer i dette kapittelet, og suffragettene fremstår derfor veldig tydelig som den viktigste gruppen av de to, når det kommer til spørsmålet om kvinnelig stemmerett. Suffragettene får derfor en tydelig rolle som hovedaktør. Videre tar kapittelet så for seg metodene som suffragettene brukte, og hvordan de ble arrestert og sultestreiket. Her blir det gitt lite beskrivelser og ingen enkeltpersoner blir nevnt, men boken bruker en tegning av en kvinne som blir tvangsforet i fengselet. Dette er

med på å gi et sterkere inntrykk av hva de gikk gjennom, og gir også mer sympati og nærhet til aktørene.

Krigen blir nevnt som en viktig mulighet for kvinnene: -“The work done by women during the war was vital. By the end of the war, many people felt that women had earned the right to vote – and many politicians didn’t want the suffragettes to start their violent campaign again!” (Wilkes, 2015, s. 20). Krigen blir altså ikke sett på som den eneste grunnen til at de fikk stemmerett, men det var en viktig grunn. Samtidig kommer det frem at suffragettene hadde en hard innsats også hadde noe å si, og deres kampanje var viktig for stemmerettsspørsmålet.

History in Progress 1901 to Present Day fra 2009 tar i stor grad for seg det samme som *Technology, War and Independence 1901-Present Day* (2015). Det som likevel skiller dem er hvordan *History in Progress 1901 to Present Day* velger å legge fokus på hvilke metoder suffragettene brukte og hva de gjorde for å få stemmerett, heller enn på hvorfor de kjempet, og at de faktisk nådde frem. Fortellingen om suffragettene slutter i denne boken før første verdenskrig, og spørsmålet om i hvilken grad krigen hadde betydning kommer derfor ikke frem. Det blir også gitt lite kontekst når det gjelder hvordan samfunnet var på denne tiden, foruten om at elevene helt i starten av kapittelet får beskjed om å «imagine everyone in your class is old enough to vote. Now deduct the number of girls. Then for every ten boys, deduct another four. How many are left? In 1901, that’s how many people were allowed to vote in general elections” (Clayton, et.al, 2009, s. 10). Den manglende konteksten gjør at man får lite forståelse om hvordan samfunnet var. Det virker dermed som at det kun var stemmerett som var problemet, og at kvinnene ellers hadde det fint. Man mister derfor mye av forståelsen for hvorfor suffragettene gikk så langt som de gikk, når man ikke får informasjon om hvordan synet på kvinner var, og hvor få rettigheter de faktisk hadde.

Boken introduserer suffragettene som en gruppe familien Pankhurst opprettet etter å ha “grown irritated by the lack of progress made by the National Union of Women’s Suffrage Societies (NUWSS) towards getting the votes for women” (Clayton, et.al, 2009, s. 10). Dette er det eneste som blir nevnt om suffragistene, så også her er det suffragettene som får rollen som den viktigste aktøren. Videre gjennomgår boken mange av metodene de brukte, og hvordan de ble arrestert og sultestreiket i fengsel. I motsetning til *Technology, War and Independence 1901-Present Day* (2015) bruker de ikke bilder for å vise tvangsforingen i fengselet, men de gir en beskrivelse av hvordan det var:

«People were held down by force, flung on the floor, tied to chairs and iron bedspreads while the tube was forced up the nostrils. After each feeding the nasal pain gets worse ... Food into the lung of one unresisting prisoner immediately caused severe choking, vomiting and persisting coughing” (Clayton, et.al, 2009, s. 11)

Dette er en svært beskrivende tekst om hvordan det var for kvinnene i fengselet, og hvordan tvangsforingen foregikk. En slik beskrivelse er med på å skape følelser og reaksjoner hos elevene, i tillegg til at dette er en måte å gi et bedre inntrykk av hva kvinnene faktisk gikk gjennom i fengselet. Dette kommer i motsetning til noen av de andre bøkene som nevner tvangsforing, men sier lite om hva dette faktisk innebærer. Denne fremstillingen vil kunne være med på å skape enda mer sympati for suffragettene.

I både *History in progress - 1901 to Present Day* (2009) og *Tehnology, War and Independence 1901 – Present Day* (2015) ser det også ut til at hendelsen med Emily Davison på Derbyet i 1914 har en stor betydning for fortellingen. Begge disse bøkene tar for seg hendelsen ved å skape spenning rundt mysteriet om hun tok sitt eget liv, eller om det var et uhell. Var hun en martyr eller ikke? Det blir lagt frem ulike bevis for elevene, deriblant hva hun hadde i vesken sin og uttalelser fra blant annet Christabel og Sylvia Pankhurst. Det at det blir lagt stor vekt på denne hendelsen, kan til dels ha noe med at dette er den hendelsen som hadde mest dramatiske konsekvenser. Suffragettene hadde allerede da kjempet lenge gjennom mottoet «deeds not words», og i denne hendelsen kommer dette kraftig til uttrykk, uansett om det var et uhell eller ikke. I motsetning til bøkene fra perioden 1950-1981, får man et mer menneskelig innsyn, da det ikke kun handler om gruppen suffragettene, men om en enkeltperson innad. Et slikt mysterium kan fungere både positivt og negativt sett fra et historiedidaktisk perspektiv. På den ene siden kan det være med på å skape engasjement og interesse hos elevene, men på den andre siden er en slik oppgave også med på å lage underholdning ut av en alvorlig hendelse. Spesielt i *History in Progress – 1901 to Present Day* (2009) er det en oppgave tilhørende denne hendelsen som jeg la spesielt merke til, der elevene får i oppgave å late som om de er kommentatorer på derbyet, og skal lage en så livlig og dramatisk kommentar de klarer, til at Emily Davison mister livet:

«If you watch live sports you will know that commentators make races as exciting as possible. If you had been an outside broadcaster at this event, what would you have said? Use sources a and b to help you record a commentary. Make it as lively and dramatic as you can” (Clayton, et.al, 2009, s. 12).

En slik type oppgave er en tydelig bruk av historie som underholdning, og er nok en måte forfatterne prøver å skape interesse og engasjement. Samtidig ser jeg det som problematisk å bruke en slik dramatisk og alvorlig hendelse, til å lage underholdning. Dette er en oppgave som viser lite respekt for at en kvinne mistet livet, og vil muligens kunne trivialisere historien og skape mer avstand til hendelsen og personen.

Hovedfortellingen som kommer frem i disse to lærebøkene er ganske tydelig fortellingen om de modige og vågale suffragettene, og deres bruk av ukonvensjonelle metoder i kampen for stemmerett. *Technology, War and Independence 1901-Present day* (2015) er kanskje den av de fire bøkene i denne perioden som tydeligst kan kategoriseres som en heltehistorie om suffragettene. De gjør som i alle andre bøker og gjennomgår gruppens metoder og ulovlighetene de utførte, men gjør dette under overskriften «Spectacular suffragettes». Her beskrives disse hendelsene som «spectacular stunts», og at «All this guaranteed that the suffragettes were front page news!». Dette er en tydelig indikasjon på at suffragettene metoder i stor grad var noe positivt, og at de gjorde iøynefallende ting. Denne boken kan derfor tydelig defineres som en fortelling med en romantisk plotstruktur, der en gruppe modige og spektakulære kvinner kjempet, og oppnådde sitt mål om å få stemmerett for kvinner. Det samme gjelder *History in Progress 1901 to Present Day* (2009), som i stor grad kan sammenlignes med *Technology, War and Independence 1901-Present day* (2015). I begge bøkene blir tragedien om Emily Davison på Epsom-derbyet omgjort til en spennende detektivoppgave, noe som er med på å romantisere hendelsen, og er nok et forsøk på å skape nærhet til enkeltindivider innad i suffragettene. Samtidig kan det innvendes at et slikt tydelig underholdningsfokus, spesielt i *History in Progress 1901 to Present Day* (2009), også kan medføre en distansering fra selve hendelsen og hvor alvorlig den egentlig er.

4.2.2 Historien fortalt gjennom Sylvia Pankhurst

Boken *SHP History Year 9* fra 2009 har valgt et annet fokus enn de andre bøkene i samme periode. Her er det Sylvia Pankhurst som er hovedkarakteren, og boken tar utgangspunkt i hennes historie og hvorfor akkurat hun var villig til å risikere fengsel og til og med sitt eget liv. Kapittelet starter med «Sylvia's Story». Jeg har valgt å vise til et par utdrag fra denne teksten for å få frem hvordan de skaper en dramatisk start på kapittelet, og hvordan Sylvia også blir presentert på en måte som til dels er med på å skape sympati med henne:

«In October 1912, a well-dressed woman climbed a ladder outside a newly-leased shop in Bow, East London, and began to paint a slogan in gold letters on the exteriors... Passerby in this desperately poor area were mouthed that a middle-class woman would do such work in public... Sylvia, first treated with suspicion, had begun to catch the imagination of the area” (Banham & Luff, 2009, s. 144)

“Six wardresses flung Sylvia on her back on the bed and held her down. Her mouth was forced open and she felt a steel instrument pushed into it. The screw was turned to prise open her jaws. A feeding tube was then thrust down her throat. She vomited as the contraption was removed” (Banham & Luff, 2009, s. 144).

“Sylvia's Story” er altså en tekst som starter kapittelet ved å skape sympati med Sylvia Pankhurst. Den får frem hvordan hun snakket til folk og drev politikk på gaten, og hvordan det at hun var en middelklassekvinne skapte ekstra forbauselse og sjokk blant befolkningen. Spesielt den delen av teksten som omhandler hvordan hun ble fengslet og tvangsforet er veldig beskrivende, og vil være en måte å skape reaksjoner og følelser hos elevene. På den andre siden blir det også fortalt om hvordan hun enda en gang snakket til folket, men denne gangen blir hun ignorert. Dette fører til at hun velger å kaste stein på en nyåpnet butikk, og derfor blir arrestert. Boken velger også å stille et normativt spørsmål til akkurat denne delen: «Should the fact that a peaceful public demonstration has been ignored mean that it is now OK to use more extreme tactics such as violence and disorder to change the Prime Minister's mind?» (Banham & Luff, 2009, s. 145). Det at elevene skal vurdere handlingene hennes er med på å vise flere sider av Sylvia, og ikke bare gi henne sympati, men gir også elevene mulighet til å få et mer kritisk blikk på det som skjedde. Det å reflektere rundt handlingene ut i fra egen kontekst og samtid, og sammenligne det med kunnskapen de har om hvordan

samfunnet var på den tiden, kan være med på å gi elevene bedre forståelse og mulighet for å sette seg inn i hvordan blant annet Sylvia kan ha tenkt i enkelte situasjoner.

Det finnes flere diskusjonsoppgaver i boken som oppfordrer til refleksjon rundt Sylvia sitt mot, og om hennes ekstreme metoder kan rettferdiggjøres. Dette viser hvordan boken, selv om den i stor grad tar for seg Sylvia som hovedperson, ikke har bestemt seg for at det var hennes måte å drive kampanje på som var den riktige måten. Denne boken er en av de få som ser ut til å ikke velge side, men holder seg både kritisk og åpen til metodene som ble brukt, og oppfordrer elevene til egen refleksjon.

Videre i kapitlet blir det nevnt mange grunner til hvorfor stemmerettsspørsmålet var kommet på banen i Storbritannia, og vi blir gitt en kontekst for hva som skjedde i samfunnet på denne tiden. Boken tar i særlig grad for seg kvinnenes mangel på politiske rettigheter, og lister opp lover og skikker som holdt kvinner tilbake i samfunnet. Noen eksempler er blant annet: «A woman could only divorce a husband by proving that two of the following acts had been committed: cruelty, desertion or adultery» og «If walking in a garrison town any woman could be forcibly inspected by a male doctor to see if she had a sexually transmitted disease» (Banham & Luff, 2009, s. 145). I denne boken blir det altså gitt mange eksempler på mye av det kvinnene stod opp mot, og boken sier ikke bare at kvinnene måtte være hjemme og passe på mann og barn, som i mange av de andre bøkene. Dette er med på å gi enda mer kontekst og gir leseren et større innblikk i hvordan det faktisk var for kvinner på denne tiden. Det gir kanskje også en større forståelse for hvorfor suffragettene gikk så langt som de gjorde da de ikke fikk det gjennomslaget de ønsket, og hvordan disse reglene «outraged women like Sylvia who felt that they were subjected to 'The Laws that Men had Made'» (Banham & Luff, 2009, s. 145).

Videre i kapitlet vektlegger boken å få frem forskjellen mellom suffragettene og suffragistene, og deres uenigheter rundt hvilke taktikker som burde tas i bruk. Suffragistene blir beskrevet som tålmodige, og en gruppe som i stor grad støttet seg på taktikker som påvirket parlamentsmedlemmer gjennom logisk argumentasjon. Millicent Fawcett blir trukket frem som en intelligent og bestemt kvinne, og hun beskrev bevegelsen «as being like a glacier – slow by its very nature, yet mighty and irresistible in the long run» (Banham & Luff, 2009, s. 146). Suffragettene blir beskrevet som en mer ekstrem gruppe som var lei av å ha ventet så lenge på stemmerett, og var bestemt på å fremskynde prosessen. De så på retten til å stemme

som et krav, og ikke noe å spørre om som om det var en gave fra menn (Banham & Luff, 2009, s. 146). Under overskriften «A dictatorship of angels?» blir familien Pankhursts lederskap i WSPU omtalt som “virtual dictators without any form of election or say for its members. There wasn’t even a constitution or set of rules. Some thought this very worrying in an organization aimed at allowing women to take full part in parliamentary democracy!” (Banham & Luff, 2009, s. 147). Suffragistene blir her tydelig stilt i et bedre lys enn suffragettene, og det kan se ut til at boken stiller seg kritisk til hvordan Pankhurst-familien styrte suffragettene, og bruker ordet diktatorer for å beskrive dem. Samtidig kommer det frem videre i teksten hvordan Emmeline argumenterte for at suffragettene var i krig for å få stemmerett, og at en hær ikke ville ha stemt over avgjørelser, så hvorfor skulle de? Denne boken er altså opptatt av å få frem flere sider, og også her ber de elevene diskutere fordelene og ulempene ved de ulike synene på bevegelsen. Det at suffragettene blir beskrevet med hardere ord enn suffragistene, trenger derfor ikke bety at de mener suffragistene var de som gjorde den beste jobben, men at de ønsker å få frem fordeler og ulemper ved begge de to måtene å handle på. Det at denne boken tar for seg både motsetningene mellom suffragistene og suffragettene, og utfordringer innad i WSPU gjør at man får frem flere perspektiver, og dette kan knyttes opp mot multiperspektivitet som er viktig når det kommer til historisk empati (jfr. neste kapittel).

Boken tar så for seg en kronologisk gjennomgang av suffragettenes innsats og hendelser som skjedde fra 1905 og frem til 1914. Her blir det nevnt mange andre kvinner enn de som vanligvis blir tatt opp i de andre bøkene, og det blir lagt vekt på flere enkeltindividers innsats i kampen for stemmerett. Et par eksempler på dette er:

“1906: On 9 March, about 30 women went to 10 Downing street and asked to see the Prime Minister. Irene Fenwick Miller pounded the door of Number 10, and Mrs Drummond managed to open it and rush inside, They were both arrested. Annie Kenney then jumped onto the Prime Minister’s car, and began to address the crowd. After refusing to climb down, she too was arrested”. (Banham & Luff, 2009, s. 149)

“1909: On 2 July, Marion Wallace Dunlop was sentenced to one month in prison for defacing the wall of St Stephen’s Hall on 24 June. She asked to be treated as a political prisoner. Her request was denied. Three days later, without the knowledge of the Suffragettes’ leaders, she began a hunger strike. After refusing all food for 91 hours she was released from prison”. (Banham & Luff, 2009, s. 150)

Selv om det kan se ut til at Sylvia er hovedpersonen i store deler av fortellingen, får man også gjennom disse sitatene fortellingen om innsatsen til flere enkelte kvinner utenom familien Pankhurst. Dette gir oppmerksomhet til mange av de andre kvinnene som kjempet for stemmerett, men som ofte ikke blir nevnt. Det å navngi enkeltkvinner på denne måten gjør også at det blir lettere å kunne sette seg inn i de ulike situasjonene, og det gir et nærere forhold til aktørene. Denne boken står dermed i sterk kontrast til de andre bøkene i samme periode. Blant annet i *Technology, War and Independence 1901-Present Day* fra 2015, blir metodene til suffragettene i stor grad bare listet opp: «They disrupted political meetings, chained themselves to railings ... set fire to churches and railway stations ... When they were arrested and fined they refused to pay and were sent to prison. Soon they were refusing all food in prison” (Wilkes, 2015, s. 19). Som nevnt er det kun hendelsen om Emily Davison som får ekstra oppmerksomhet i denne boken, og er det som får størst oppmerksomhet. I *SHP History Year 9* (2009) er det derimot flere kvinner som blir nevnt, og istedenfor en opprømsing av hvilke metoder de brukte, bruker boken mye mer plass på å gjennomgå hva som ble gjort og hvem som gjorde det. Dette er med på å gi leseren et større inntrykk av metodene som ble brukt, og gir oppmerksomhet til flere kvinner enn kun familien Pankhurst eller Emily Davison, og viser i større grad omfanget av bevegelsen. Dette var en gruppe som bestod av mange kvinner, og dette kommer tydeligere frem i denne boken.

Når det kommer til hvordan krigen hadde innvirkning på kvinners stemmerett, ser denne boken ut til å også se på krigen som en slags drahjelp. Krigen blir ikke beskrevet som den avgjørende faktoren som gjorde at kvinner fikk stemmerett, men den hadde samtidig en betydning. Sylvia blir trukket frem som en viktig person under krigen, der hun nektet å stoppe sitt arbeid for kvinners rettigheter, men nå kjempet med mindre militante metoder. Under krigen var «women frequently unable to work because they needed to to find childcare, and those working in munitions factories found that their health suffered. Sylvia did not ignore this» (Banham & Luff, 2009, s. 152). Sylvia tok over en gammel pub og drev den som både barnehage og skole, slik at kvinnene som måtte jobbe kunne gjøre dette uten å bekymre seg

for barna sine. Hun drev en «cheap health-food restaurant», og fortsatte sitt arbeid med å gjøre myndighetene oppmerksomme på hvordan kvinner jobbet under harde kår for at mennene skulle ha muligheten til å kjempe ved fronten. Dette er med på å gi Sylvia en slags heltestatus, og viser at hun aldri ga seg. Dette kommer også til uttrykk gjennom sitatet: «Campaigners such as Sylvia Pankhurst did not regard getting the vote as an end in itself. They believed that greater political power for women would lead to major social changes and an improvement in the position and status of women” (Banham & Luff, 2009, s. 153). I denne boken er det altså ikke bare stemmerett som er hovedfokuset, men også forskjellige sosiale spørsmål.

I motsetning til de andre bøkene i samme periode, tar denne boken også for seg noe av utviklingen som skjedde etter at kvinnene fikk stemmerett delvis i 1918, og helt i 1928. Her tar de opp hvordan 17 kvinner stod som kandidater i valget 1918, men bare to stykker ble valgt. De trekker også linjene til i dag hvor de stiller spørsmålet: «Today, women still make up more than 50 per cent of voters. What percentage of MP’s are women today?” (Banham & Luff, 2009, s. 153). Boken er altså noe kritisk til utviklingen, og stiller spørsmål ved om det faktisk er lik politisk makt mellom kvinner og menn, også den dag i dag. Dette er med på å vise viktigheten av temaet, og gir en forståelse av hvorfor dette er et tema som fortsatt er viktig å snakke om. Suffragettene blir ikke bare nevnt fordi de var en spennende gruppe på akkurat den tiden, men fordi dette temaet fortsatt har betydning. Dette står i kontrast med de fleste andre bøkene, der problemet mer eller mindre er løst når kvinnene får stemmerett.

Så hvilken fortelling er det som blir fortalt i denne boken, og hvilken plotstruktur kan det defineres som? Dette kapittelet er på mange måter en fortelling om politisk mobilisering. Den starter på en dramatisk måte med fortellingen om Sylvia, før den tar for seg mange av grunnene til at kvinner valgte å kjempe for stemmerett. Kapittelet er opptatt av å diskutere forskjellene mellom suffragettene og suffragistenes metoder, og hvordan militante metoder kan være både en fordel og en ulempe, før de går ganske kronologisk gjennom de viktigste hendelsene. De er både opptatt av en kamp mot myndighetene og regjeringen, kampen innad i WSPU, og kampen mellom suffragettene og suffragistene. På en måte vil jeg definere dette som en fortelling med en romantisk plotstruktur. De skaper nærhet til karakterene, der man får et godt inntrykk av Sylvia og hennes perspektiver, og også kjennskap til andre enkeltindivider som kjempet for suffragettene. Sylvia og suffragettene får en slags heltestatus, men ikke i samme grad som i enkelte av de foregående bøkene jeg har gjennomgått. I denne boken

prøver forfatterne å få frem ulike sider ved det de gjorde, og er derfor mer opptatt av å skape refleksjoner rundt temaet. Den lykkelige slutten som karakteriserer en typisk romantisk plotstruktur er også litt vanskeligere å se her, da fortellingen ikke slutter med at kvinnene fikk stemmerett, men fortsetter med å diskutere noe av utviklingen frem til i dag på en noe kritisk måte. Samtidig oppnår jo suffragettene målet sitt med stemmerett, selv om det ikke er den mest lykkelige slutten. Det er derfor en romantisering av politisk kamp for kvinners rettigheter i fortiden, men da kampen ikke er avsluttet fremstår det som boken også ønsker å virke mobiliserende i nåtiden.

4.2.3 En fortelling om kvinnelig stemmerett

Boken *Twentieth Century World* fra 2019 er opptatt av å få frem hvordan samfunnets holdninger rundt kvinners egenskaper og rettigheter var. Den tar for seg hvordan menn og kvinners roller ble sett på som svært forskjellige, der «Women were viewed almost like children: they were thought to have simpler minds and to be less capable of grasping complex issues» (Selth, 2019, s. 14). Også i denne boken blir plakaten «A woman´s mind magnified» brukt, og blir beskrevet som en «anti-suffrage»-plakat som ble laget i et forsøk på å håne kvinner. I tillegg til dette tar boken også opp hvordan kvinner også tidligere hadde kjempet for andre saker, og hvordan de i 1882 vant frem at gifte kvinner hadde retten til å eie egen eiendom, som tidligere hadde blitt automatisk overført til ektemennene sine. En spesiell hendelse der Millicent Fawcett blir frastjålet vesken sin blir tatt med som eksempel: «When Millicent Fawcett´s purse was stolen, the thief was charged by the police with ´stealing from the person of Millicent Fawcett a purse containing £1 18s 6d, the property of Henry Fawcett» (Selth, 2019, s. 14). I denne boken kommer det altså både frem hvordan man så på kvinners kognitive egenskaper, men også hvor få rettigheter de faktisk hadde. Dette er med på å tydeliggjøre hvordan holdningene var på denne tiden, og gir en tydelig kontekst rundt temaet. Dette er med på å både gi elevene forståelse for hvordan kvinner hadde det, men også hvorfor blant annet stemmerettsforkjemperne kjempet for stemmerett i den grad som de gjorde.

Videre tar boken for seg hvordan retten til å stemme ble en fremtredende sak sent i det 19. århundre, der New Zealand og Australia blir trukket frem som to land som var tidlig ute i det å gi kvinner stemmerett. Dette var ikke tilfelle i Storbritannia, og to veldig ulike bevegelser ble dannet. Det som er interessant med denne boken er at suffragettene og suffragistene blir nevnt i ganske lik grad. Suffragistene blir beskrevet som den mer moderate gruppen, som

trodde på «winning the right to vote through logical argument and direct negotiation with politicians» (Selth, 2019, s. 14). Deres hovedargument var at siden parlamentet lagde lover som kvinner måtte adlyde, måtte de få ta del i å lage disse lovene. Suffragettene derimot trodde ikke på at menn ville dele sin makt, dersom de ikke ble presset inn i en reform med mer direkte midler. I likhet med blant annet *Technology, War and Independence 1901-Present Day* fra 2015 og *History in Progress 1901 to Present Day* fra 2009 blir metodene de brukte ramset opp: “smashing windows, bombing mailboxes, and bombing and setting fire to empty buildings ... many of them went on hunger strike in order to call attention to their cause” (Selth, 2019, s. 15). I motsetning til *SHP History Year 9* fra 2009 får man derimot ikke innblikk i noen spesielle hendelser eller enkeltpersoner, foruten om at Emily Davison og hennes død blir kort nevnt. Kvinners innsats under krigen blir også her nevnt som en av grunnene til at de vant mye støtte fra folket, og de fikk delvis stemmerett i 1918 og helt i 1928. Også i denne boken blir derfor krigen nevnt mer som en slags drahjelp, der arbeidet til både suffragettene og suffragistene spilte en viktig rolle i spørsmålet om kvinnelig stemmerett.

Denne boken ser ut til å ha et litt annet fokus enn de andre bøkene fra samme periode. I alle de andre bøkene er det tydelig at det er suffragettene eller det liberale partiet som er hovedaktøren, men her deler de egentlig hovedrollen med suffragistene, i en mer overordnet fortelling om mobiliseringen for kvinners stemmerett. Teksten tar for seg begge gruppene og hva de gjorde i tillegg til deres hovedargumenter, for å få frem forskjellene mellom dem. Dette er i stor grad en fortelling om kvinners vei til stemmerett. Selv om dette ikke er en fortelling med suffragettene som en tydelig hovedaktør, er det en tydelig romantisk fortelling om veien til stemmerett. Både suffragettene og suffragistene får en slags felles helterolle, der de begge hadde mye å si for kvinnelig stemmerett. Boken tar for seg hvordan samfunnet og holdningene var, og hvordan kvinner kjempet for sine rettigheter. Dette er ikke en bok som ser ut til å være spesielt opptatt av å skape nærhet til enkelte individer innad i fortellingen, men skaper heller nærhet til suffragettene og suffragistene som grupper. Boken er opptatt av å skape forståelse for hvordan det var for kvinner på denne tiden og hvorfor de kjempet for stemmerett, og det vil derfor være naturlig å definere plotstrukturen i denne fortellingen som romantisk.

Kapittel 5: Fremstillingen av suffragettene i lys av historiografiske og didaktiske perspektiver

Dette kapittelet vil diskutere analysen opp mot historiografiske og historiedidaktiske perspektiver. Jeg vil drøfte hvordan fremstillingen av suffragettene har endret seg over tid og om det er mulig å snakke om en felles grunnfortelling, i tillegg til å diskutere hvilke historiografiske perspektiver fra forskningslitteraturen som kommer frem i de ulike tekstene. Videre vil jeg drøfte hva det er som ser ut til å være grunnen til at suffragettene blir nevnt, og i hvilken grad lærebøkene legger til rette for utvikling av historisk empati

5.1 Endringen over tid

Om man ser på tekstene innenfor de to fasene jeg har analysert, er det tydelig at det har skjedd en endring over tid. Bøkene som sprer seg fra 1950 til 1981 har et ganske tydelig overordnet nasjonalpolitisk perspektiv i teksten, der spesielt det liberale parti får en tydelig rolle i fortellingen. Dette gjelder både i *British History 1815-1914* fra 1981 og *An Illustrated History of Modern Britain* fra 1950, der selve hovedfortellingen er fortellingen om det liberale partiets fall, men også til dels i *A History of Britain 1900-1939* fra 1967. Sistnevnte er den eneste boken i denne fasen som har suffragettene som en tydelig hovedfortelling, men også i denne boken er det en større vektlegging på synspunktene til politikerne i de store partiene. Samtidig som vektleggingen av det liberale partiet er vesentlig mindre enn i de to førstnevnte bøkene, er det uten tvil en forskjell fra bøkene i fase II, der søkelyset i større grad er rettet mot de ukonvensjonelle valgene suffragettene tok.

The World in Progress 1815-1914 (1969) er den boken som skiller seg mest ut fra de andre bøkene i fase I. I likhet med *British History 1815-1914* (1981) og *An Illustrated History of Modern Britain* (1950), blir suffragettene en sidefortelling i teksten, men her er det derimot ikke en sidefortelling i fortellingen om det liberale parti. De får her en birolle i en tekst som omhandler individuelle kvinners fremgang i samfunnet, og kvinners stemmerett. Det som kommer tydelig frem her, er at suffragettene ikke har en selvfølgelig plass i fortellingen, men blir nevnt som et eksempel på enkeltkvinner som har kjempet for stemmerett. Selv om det i denne boken ikke er et nasjonalpolitisk preg over teksten, kan den likevel sammenlignes med *British History 1815-1914* (1981) og *An Illustrated History of Modern Britain* (1950), i den forstand at suffragettene blir gitt en rolle som nærmest uviktige i kampen. Første verdenskrig og samfunnets «naturlige utvikling», blir gitt rollen som helt avgjørende for at kvinner fikk

stemmerett. Dette kommer i sterk motsetning til *A History of Britain 1900-1939* (1967) som er den eneste boken i denne fasen som i større grad ser på viktigheten av suffragettens rolle, og ikke underspiller deres kamp i spørsmålet om kvinnelig stemmerett.

Selv om bøkene har visse likhetstrekk, er det altså flere nyanser som gjør fortellingene svært ulike. *British History 1815-1914* (1981) og *An Illustrated History of Modern Britain* (1950) er de to bøkene som på enkelte måter kan knyttes opp mot alle de andre tekstene i denne fasen. Dette ser man i form av at de har et større nasjonalpolitisk perspektiv i likhet med *A History of Britain 1900-1939* (1967), og underspiller rollen suffragettene hadde i likhet med *The World in Progress 1815-1914* (1969). Det er noe vanskeligere å finne likhetstrekk mellom *A History of Britain 1900-1939* (1967) og *The World in Progress 1815-1914* (1969), foruten at det i større grad er fokus på kvinner. Men selv om alle bøkene ikke passer perfekt inn, og har visse forskjeller, mener jeg man må kunne si at det i stor grad i denne fasen er et overordnet perspektiv på det nasjonalpolitiske.

I fase II er det tydelig at suffragettene blir gitt en større rolle i fortellingen. Man blir her dratt bort fra det nasjonalpolitiske perspektivet og vektleggingen av det liberale parti. Her er det suffragettene som i stor grad er hovedaktøren i fortellingen. I *Twentieth Century World* fra 2019 deler suffragettene i større grad hovedrollen med suffragistene, i motsetning til de andre bøkene. Likevel er det tydelig i alle de fire bøkene at det er mer vektlegging på kvinner og kvinnekamp, heller enn nasjonalpolitisk perspektiv, og det liberale partiet blir lite nevnt i en relasjon til suffragettene. Det liberale partiet er selvsagt omtalt i andre kapitler i disse bøkene, men det som likevel er tydelig er at det ikke er et fokus i de tekstene som omhandler suffragettene.

Sammenlignet med fase I er det også et større fokus på å få frem hvordan samfunnet var og hvilke holdninger mange hadde til kvinner på denne tiden, og dette er i større grad med på å forklare hvorfor suffragettene gikk så langt som de gjorde. Dette blir gjort i ulik grad i de forskjellige bøkene, men alle gjør et forsøk på å forklare den samfunnsmessige konteksten for å gi bedre forståelse for konteksten rundt stemmerettskampen. Krigen blir også i alle bøkene sett på som en drahjelp, og kvinners kamp for stemmerett før krigen blir gitt en rolle som viktig. Dette er et tydelig skille fra fase I der tre av de fire bøkene er med på å underspile suffragettens rolle. Det er derfor tydelig at man mellom fase I og II har gått fra et mer nasjonalpolitisk perspektiv til et kvinneperspektiv, der suffragettene blir gitt mer plass og blir

sett på som viktige i kampen for stemmerett. Politiske partier blir gitt mindre plass, og suffragettene kamp blir sett på som en sentral grunn til at kvinner fikk stemmerett.

5.2 En eller flere grunnfortellinger?

I analysen har jeg undersøkt hvilke hovedfortellinger som kommer frem i de ulike bøkene; er det mulig å definere en eller flere grunnfortellinger? Gjennom analysen vises det flere typer hovedfortellinger, men det er noen elementer som går igjen i flere av tekstene, og det vil derfor være mulig å snakke om to forskjellige grunnfortellinger som kommer til syne i lærebøkene. Nedenfor har jeg laget en tabell for å gi oversikt over hvilke lærebøker som hører til hvilken grunnfortelling og hvilken plotstruktur de følger.

Den ene hovedfortellingen som ser ut til å gå igjen i flere av tekstene, er fortellingen om det liberale partis utvikling og hvordan suffragettene var en utfordring for partiet. I denne fortellingen får suffragettene en rolle som ødeleggende både for det liberale parti, men også for suffragistene som var mer moderate og samarbeidet mye med liberale politikere. Dette ser vi igjen i bøkene *British History 1815-1914* (1981) og *An Illustrated History of Modern Britain* (1950). Med tanke på at en grunnfortelling må bestå av flere lignende hovedfortellinger, kan det være problematisk at det kun er to bøker som i min analyse kommer innunder denne fortellingen. Samtidig er dette en fortelling og et perspektiv som står sterkt i forskningslitteraturen om suffragettene, og det ser derfor ut til at dette er en grunnfortelling lærebøkene deler med deler av forskningslitteraturen. Denne grunnfortellingen er en fortelling der suffragettene får en birolle i fortellingen om det liberale parti, og der deres metoder blir kritiserte. Felles for begge bøkene er at de følger en satirisk plotstruktur, som bærer preg av å skape avstand til aktørene. Dette blir blant annet gjort ved å i stor grad kritisere metodene som ble brukt, men også med tanke på hvordan kvinnene blir beskrevet. Bøkene ser ikke ut til å være opptatt av å skape nærhet og sympati for aktørene, men ønsker heller å distansere seg fra hendelser og aktører. Dette kommer både frem gjennom hvordan de beskriver suffragettene som en gruppe som gjorde mer vondt enn godt, men også i hvordan ingen av bøkene nevner navnet til Emily Davison under hendelsen på Epsom-derbyet. Det er altså på flere måter det blir skapt avstand til suffragettene gjennom de to tekstene, og fortellingene fra disse lærebøkene kan derfor defineres som satiriske. Samtidig er det slik at når jeg velger å definere teksten som satirisk, tar jeg utgangspunkt i den fortellingen som omhandler suffragettene, og ikke hele kapittelet. Resten av kapittelet handler

om andre utfordringer det liberale partiet stod opp i mot, og hvis man tar utgangspunkt i dette kan det også være mulig å definere dette som en tragedie om det liberale partiet, men med satiriske elementer.

Den andre hovedfortellingen som går igjen i flere av tekstene er fortellingen om suffragettene og deres mer ukonvensjonelle kamp for kvinnelig stemmerett, der gruppen i stor grad blir gitt en betydningsfull rolle for at kvinner fikk stemmerett. Fortellingene starter med å introdusere hvordan samfunnet og holdningene var på den tiden, for så å ta for seg suffragettene metoder. Dette skaper både sympati og er til en viss grad med på å rettferdiggjøre det suffragettene gjorde. Krigen blir nevnt som en viktig mulighet for stemmerettsspørsmålet, men suffragettene mobilisering og kamp får samtidig stor betydning. Likevel er det ikke selve stemmerettsspørsmålet som ser ut til å være hovedfokuset i disse fortellingene, men først og fremst suffragettene som gruppe som er det som er viktigst. Stemmerett blir en viktig seier på slutten, men det er holdningene i samfunnet, og hvor ukonvensjonelle og vågale disse kvinnene var, som er det som blir sett på som viktigst i fortellingen. Denne grunnfortellingen kommer frem i de fire lærebøkene *History in Progress 1901 to Present Day* (2009), *Technology, War and Independence 1901-Present Day* (2015), *SHP History Year 9* (2009) og *A History of Britain 1900-1939* (1967).

Denne grunnfortellingen er preget av en romantisk plotstruktur, der suffragettene blir fremstilt som modige kvinner, og får en tydelig helterolle i fortellingen. Den romantiske plotstrukturen defineres som en fortelling der det gode seirer over det onde, og ønsker med dette å skape nærhet til aktører og hendelser (Sejersted, 1995, s. 316). Dette kommer tydelig frem i form av hvordan suffragettene i større grad blir sett på som de «gode» og de kjemper en kamp mot de «onde». Her er det myndighetene og stemmerettsmotstanderne som får rollen som de onde, og suffragettene er modige i sin kamp og gjør det som er nødvendig. Metodene de bruker blir lagt frem som oppsiktsvekkende, men samtidig som en god måte å skape sympati og støtte til deres sak. Den lykkelige slutten i fortellingen kommer når kvinnene endelig vinner og får stemmerett, delvis i 1918 og helt i 1928. Krigen blir sett på som en drahjelp istedenfor den mest sentrale årsaken til at kvinnene vant, og gir suffragettene en viktig rolle for stemmerettsspørsmålet, samtidig som at stemmerett i seg selv ikke er hovedfokuset i fortellingen.

En oversikt over hvilke bøker som hører til hvilken grunnfortelling:

Grunnfortelling	Suffragettene som en birolle i fortellingen om det liberale parti. Preget av kritikk mot deres metoder, og underspiller suffragettene rolle i deres kamp mot kvinnelig stemmerett.	En fortelling om de modige suffragettene, og deres ukonvensjonelle metoder. Introduserer kapitlet med samfunnets holdninger, for å få frem motivasjonen bak metodene, og deres rolle i kampen får her en viktig betydning for utfallet.
Plotstruktur	Satirisk	Romantisk
Lærebøker	<i>British History 1815-1914</i> (1981) – C. P. Hill & J. C. Wright <i>An Illustrated History of Modern Britain</i> (1950) – Denis Richards	<i>Technology, War and Independence 1901-Present Day</i> (2015) – Aaron Wilkes <i>History in Progress 1901 to Present Day</i> (2009) – Stuart Clayton, Martin Collier, Steve Day & Rosemary Rees <i>SHP History Year 9</i> (2009) – Dale Banham & Ian Luff <i>A History of Britain 1900-1939</i> (1967) – John Ray

Ved å definere to grunnfortellinger på denne måten, er det likevel visse forskjeller og nyanser som ikke kommer frem. Denne todelingen viser til de likhetene som kommer frem i de ulike tekstene, men ikke til det som er ulikt. Hvis man ser på tabellen over ser man at det er to bøker jeg ikke har valgt å legge inn under noen av de to grunnfortellingene. Dette er lærebøkene *The World in Progress 1815-1914* fra 1969 og *Twentieth Century World* fra 2019. Grunnen til at jeg ikke har plassert de inn under en grunnfortelling er at disse bøkene hovedfortelling skiller seg særlig fra de andre. I *The World in Progress* (1969) er det verken en fortelling om det liberale parti, eller en fortelling om de modige suffragettene og hvordan

de hadde viktig innflytelse på stemmerettsspørsmålet. Dette er i større grad en fortelling om hvordan ideen om stemmerett utviklet seg, og hvilke land som fikk stemmerett når. Suffragettene spiller hverken hovedrollen eller birollen i fortellingen om det liberale parti i denne teksten, og skiller seg derfor for sterkt fra de andre bøkene til å kunne plassere den under en grunnfortelling. Det samme gjelder *Twentieth Century World* (2019) som i større grad enn de andre bøkene er en fortelling om stemmerett. I motsetning til mange av de andre bøkene som har et større fokus på suffragettene og hva de gjorde, er det i denne boken kvinners kamp for stemmerett som er det viktige, ikke suffragettene som gruppe. Her får suffragettene og suffragistene like store roller i fortellingen, og boken får i større grad frem hvor betydningsfulle begge disse gruppene var. Samtidig deler den likhetstrekk med de andre bøkene fra fase II, der den er opptatt av holdningene i samfunnet for å vise mer om motivasjonen som stod bak de to gruppene. Begge bøkene ser ut til å ha en romantisk plotstruktur lik de andre bøkene i fase II, men det er selve fokuset og fortellingen som derimot er såpass forskjellig at jeg har valgt å ikke plassere den under en av grunnfortellingene.

Det som også er interessant med en slik todeling av grunnfortellingene er hvordan læreboken *A History of Britain 1900-1939* (1967) er den eneste fra fase I som deler grunnfortelling med de nyere bøkene. Dette er en bok som i større grad vektlegger det nasjonalpolitiske, i likhet med *British History 1815-1914* (1981) og *An Illustrated History of Modern Britain* (1950) som hører til den andre grunnfortellingen. Samtidig er det slik at selv om noe av det overordnede perspektivet i bøkene er likt, er selve fortellingen svært forskjellig. *A History of Britain 1900-1939* (1967) forteller en romantisk fortelling om de modige suffragettene, men rammer likevel fortellingen inn i et nasjonalpolitisk perspektiv.

Det som er tydelig gjennom analysen er at det er to typer plotstrukturer som de ulike tekstene er skrevet i. Alle tekstene kan plasseres innenfor enten en hovedsakelig romantisk eller satirisk plotstruktur. Det kan likevel diskuteres i hvilken grad de ulike plotstrukturene kommer frem i de ulike bøkene. Om man ser på læreboken *The World in Progress* fra 1951 har jeg valgt å definere den som en romantisk fortelling, men det er i denne teksten også viktig å skille mellom hovedfortellingen og sidefortellingen som omhandler suffragettene. Den lille delen som omhandler suffragettene er ikke like romantisk i fortellingen, da den til en viss grad er med på å underspille suffragettenes rolle. Samtidig er hovedfortellingen en fortelling om hvordan ulike land fikk stemmerett, med en «lykkelig slutt» for Storbritannia, delvis i 1918 og helt i 1928. Det kan også diskuteres i hvilken grad bøkene *Technology, War*

and Independence 1901-Present Day fra 2015 og *History in Progress 1901 to Present Day* fra 2009 får frem den romantiske plotstrukturen. Selve fortellingen i begge disse to tekstene er tydelig romantiske, der suffragettene kjemper en modig kamp og til slutt vinner. Det som derimot kan diskuteres er deres fremstilling av Emily Davison på Epsom-derbyet. Som nevnt i analysen bruker de denne hendelsen til å lage et detektivarbeid for elevene, og i *History in Progress 1901 to Present Day* (2009) er det i tillegg en oppgave der elevene skal late som om de er kommentatorer på derbyet. Dette er et forsøk på å skape interesse og engasjement, og bøkene legger i stor grad opp hendelsen der en kvinne mistet livet som noe spennende og actionfylt. En slik oppgave kan være med på å trivialisere og skape en større avstand til historien, noe som ikke kjennetegner den romantiske plotstrukturen.

5.3 Lærebøkens historiografiske plassering

I kapittel 2 gjennomgikk jeg tre ulike hovedperspektiver som er fremtredende innenfor forskningslitteraturen på suffragettene. Disse tre hovedsynene er: Fokuset på familiedramaet innad i familien Pankhurst, «nedenfra-perspektiv» og maskulinisme. Det som er interessant er hvordan perspektivet knyttet til familiedramaet er et svært sentralt tema i mange forskningsartikler, men er noe som ikke blir nevnt i noen av bøkene. Det er ingen av konfliktene mellom Emmeline og døtrene hennes som kommer frem i tekstene, selv ikke i *SHP History Year 9* (2009), som velger å legge vekt på Sylvia Pankhurst. Det er derfor tydelig at det er hovedsakelig nedenfra-perspektivet og maskulinisme som er de to historiografiske hovedperspektivene som kommer til syne gjennom lærebøkene.

Det maskulinistiske perspektivet kommer tydelig frem i bøkene *British History 1815-1914* (1981) og *An Illustrated History of Modern Britain* (1950). Det som er interessant er hvordan dette er den eldste og den nyeste boken i fase I, og at det er de to som har flest likhetstrekk når det kommer til perspektiv og fremstilling. George Dangerfield var i følge Purvis (2013, s. 580) en av de første og mest innflytelsesrike innenfor dette synet på kvinnelig stemmerett, og det ser ut til at han også kan ha hatt innflytelse på forfatterne av disse bøkene. Han var en av de første som plasserte suffragettene i det politiske landskapet, og beskriver i utgangspunktet kvinnebevegelsen som noe positivt. Det var metodene de brukte han mente ikke var riktig, og han var opptatt av hvordan de var en av flere årsaker til det liberale partiets nedtur (Flater, 2017, s. 27). Dette perspektivet vises i de to lærebøkene både gjennom språkbruk og hvordan Emmeline og Christabel Pankhurst blir presentert, men spesielt i måten metodene de brukte

ble kritisert. Selv om *An Illustrated History of Modern Britain* (1950) skilles noe fra *British History 1815-1914* (1981) med tanke på hvilke type språk som blir brukt, og i hvor sterk grad metodene blir sett på som negative, er det likevel et maskulinistisk perspektiv i begge to. Suffragistene får i begge disse tekstene en mye bedre fremstilling, noe som tyder på at det ikke er kvinnebevegelsen i seg selv de er kritiske til, men at det er måten suffragettene gikk frem som er problemet. I likhet med perspektivet til Dangerfield blir suffragettene i disse bøkene portrettert som en av mange årsaker til nedturen til det liberale partiet, og suffragettene blir dermed plassert i det politiske landskapet, men primært i en forstyrrende rolle.

Ut ifra min analyse av tekstene, ser det ut til at nedenfra-perspektivet er det perspektivet som er mest dominerende gjennom fortellingen om suffragettene i lærebøkene. Et nedenfra-perspektiv vil som nevnt tidligere i oppgaven, ha fokus på motivasjonen bak virkemidlene og metodene suffragettene brukte, i tillegg til vektlegging av enkeltindivider og relasjoner mellom dem (Andresen, et.al, 2012, s. 214). Dette er spesielt gjennomgående i bøkene fra fase II, der holdningene kvinner stod opp imot i samfunnet kommer tydelig frem. Dette gir mer forståelse for motivasjonen bak, og i noen av bøkene vil det også være med på å rettferdiggjøre handlingene og metodene suffragettene brukte.

SHP History Year 9 (2009) er kanskje den boken hvor dette perspektivet kommer aller tydeligst frem. Denne boken er opptatt av å få frem hvordan samfunnet var, og gir mye informasjon til å forstå motivasjonen bak handlingene. Dette blir gjort både gjennom å beskrive hvilke holdninger samfunnet hadde til kvinner, men også hvilke regler og lover kvinnene stod opp imot. I tillegg er denne boken den som i størst grad tar for seg fortellingene til flere enkeltindivider, og på denne måten får den bredere frem et bedre bilde av hvem suffragettene var, utover Emmeline, Christabel eller Sylvia Pankhurst. Denne boken er også den som nærmer seg June Purvis sitt perspektiv i størst grad, med tanke på å relatere suffragettene til andre sosiale spørsmål og reformer. Purvis er opptatt av kjønnsforskjeller i samfunnet, og ser på suffragettene som en videre reformbevegelse, og ikke bare en stemmerettskampanje (Purvis, 2013, s. 578). Dette kommer tydelig frem i denne boken, med tanke på hvordan fortellingen ikke stopper ved at kvinner fikk stemmerett, men fortsetter diskusjonen om hvordan utviklingen har vært senere.

Selv om de fleste bøkene tenderer til å ha et nedenfra-perspektiv er det likevel mulig å diskutere *i hvilken grad* de har et nedenfra-perspektiv. Dette perspektivet finner man til en viss grad igjen i alle bøkene i fase II, men det finnes ulike nyanser og det kommer frem i ulik grad i de ulike bøkene. *SHP History Year 9* (2009), *Technology, War and Independence 1901-Present Day* (2015) og *Twentieth Century World* (2019) har i stor grad fokus på holdningene bak og er opptatt av motivasjonen bak hvorfor suffragettene handlet som de gjorde. *History in Progress 1901 to Present Day* (2009) skiller seg derimot i stor grad her fra de andre lærebøkene, og gir lite informasjon rundt dette. Samtidig har denne boken fokus på enkeltindivider, eller rettere sagt ett enkeltindivid: Emily Davison. Likevel er det utdrag i teksten som viser til hvordan blant annet Sylvia og Emmeline Pankhurst så på denne hendelsen, og får derfor til en viss grad frem relasjonen mellom dem. Dette er kanskje den boken som er vanskeligst å plassere under dette perspektivet, og ser ut til å egentlig ikke passe så godt inn under noen av perspektivene. Likevel er det noen få elementer som trekker teksten mot nedenfra-perspektivet, selv om det er i mindre grad, da denne boken ikke tar for seg hvordan holdningene i samfunnet var. Det samme gjelder også *Twentieth Century World* (2019) og *Technology, War and Independence 1901-Present Day* (2015) som i liten grad velger å vektlegge enkeltindivider, men til gjengjeld har disse to lærebøkene i mye større grad fokus på å skape forståelse for motivasjonen bak metodene suffragettene brukte.

Nedenfra-perspektivet fikk mer plass i historieforskningen fra 1970-tallet, og oppmerksomheten ble da flyttet fra politikken og nasjonen, til nedover i samfunnet (Andresen, et.al, 2012, s. 214). Det som er interessant her er hvordan læreboken *A History of Britain 1900-1939* fra 1967 i større grad har dette perspektivet enn læreboken *British History 1814-1915* som er fra 1981. Dette viser hvordan nedenfra-perspektivet også hadde noe fotfeste før 1970-tallet, men også hvor mye innflytelse det maskulinistiske perspektivet fremdeles hadde på 1980-tallet, og som det fortsatt, i følge Purvis, har i deler av dagens forskningslitteratur (Purvis, 2013). *A History of Britain 1900-1939* (1967) forteller ikke direkte om de holdningene som var i samfunnet, men gjennom ulike utdrag fra magasiner får de frem hva folk tenkte om suffragettene og kvinner generelt. Disse utdragene viser også hvordan andre kvinner så på stemmerettsspørsmålet, og hvordan mange ikke så på det som deres plass å ta en større rolle i det offentlige liv. Boken fra 1967 får også tydeligere frem disse holdningene enn hva *History in Progress 1901 to Present Day* gjør, som er fra 2009. Dette er noe overraskende, med tanke på hvor mye dette opptar de andre bøkene i samme

fase. Dette viser hvordan det ikke er en rettlinjet kronologisk utvikling i fremstillingen av suffragettene, og at det finnes likheter og forskjeller innenfor begge fasene.

5.4 Historiedidaktiske perspektiver

Hva er det som er signifikant med historien om suffragettene, hva er det som gjør fortellingen verdt å nevne? Det ser i all hovedsak ut som at det finnes tre ulike elementer ved suffragettehistorien som er oppfattet å være særlig signifikant. Den første er at det i stor grad ser ut som at de fleste lærebøkene tar opp suffragettene fordi de var en ukonvensjonell gruppe som skapte store reaksjoner i sin tid. Dette ser man spesielt i de nyere lærebøkene. De fleste forteller en fortelling om suffragettene og deres metoder, og hovedfokuset ligger ikke på stemmerett i seg selv. Både suffragettene og suffragistene er to viktige grupper når man snakker om stemmerett i Storbritannia, og det at fokuset ligger på suffragettene kan nok forklares med at det er en mer «spennende» historie med mye dramatikk og aggressivitet. Det som er overordnet signifikant gjennom alle lærebøkene er å få frem de militante metodene som blir brukt, og de mest dramatiske hendelsene. Det er dette som ser ut til å være grunnen til at det er fortellingen til suffragettene som i størst grad blir tatt opp, istedenfor fortellingen om de moderate suffragistene, selv om sistnevnte hadde større oppslutning.

Noe av det samme kommer også frem i *British History 1815-1914* fra 1981 og *An Illustrated History of Modern Britain* fra 1950, der suffragettenes ukonvensjonelle metoder er mye av grunnen til at de blir tatt opp. Samtidig er det mest signifikante i disse bøkene hvordan suffragettene var en av de største utfordringene det liberale parti stod ovenfor, og blir i større grad sett på som viktig i historien om det liberale parti, og ikke like viktig som en stemmerettsbevegelse. Her er begge bøkene ganske tydelige på at det var suffragistene som hadde mest å si for stemmerettsspørsmålet, og at suffragettene i stor grad undergravde deres arbeid. Om disse lærebøkene i større grad hadde tatt for seg temaet stemmerett, kunne det vært interessant å se om det hadde vært suffragistene som fikk hovedrollen i fortellingen istedenfor suffragettene, eller om suffragettens militante kampanje fortsatt hadde fått mest oppmerksomhet.

Den siste grunnen til at suffragettene blir oppfattet som verdt å nevne i historiebøkene ser ut til å være koblet opp mot dagens likestilling og verdier. Suffragettene blir en viktig gruppe for å få frem hvor vi har vært og hvem som har kjempet for de rettighetene og verdiene vi har i

dagens samfunn. Samtidig er det i hovedsak suffragettene som blir nevnt, og ikke andre grupper som suffragistene. Det ser derfor ut til at det som regel er en kombinasjon av dagens samfunnsspørsmål, sammen med hvor ukonvensjonell og dramatisk historien til suffragettene er, som gjør at det i all hovedsak er deres gruppe som blir nevnt. Dette ser man spesielt igjen i læreboken *SHP History Year 9* fra 2009, som ikke avslutter kapittelet med første verdenskrig og stemmerett i 1918 og 1928, men som også ser utviklingen av kvinners sosiale rettigheter og retter søkelyset på hvordan det er i dag.

I hvilken grad oppfordrer lærebøkene til historisk empati? Når det gjelder historisk empati er det tre elementer som må være til stede: Historisk kontekstualisering, det affektive aspektet og multiperspektiv (Endacott & Brooks, 2015, s. 43). Historisk empati er noe som er blitt mer oppmerksomhet rundt de siste tre tiårene, og det var dermed ikke et viktig begrep på den tiden bøkene i fase I ble skrevet i. Likevel vil det være interessant å se i hvilken grad de oppfordrer til dette, og om det faktisk er et mye større fokus på dette i dagens lærebøker. Dette vil være med på å gi et inntrykk av hvilke bøker som i størst grad går i dybden i de ulike hendelsene og som får frem flere perspektiver i historien om suffragettene.

Det første elementet *historisk kontekstualisering* handler om forståelse av sosiale, kulturelle og politiske normer i en gitt tidsperiode, og kunnskap om hendelser som er relevante rundt en historisk hendelse (Endacott & Brooks, 2015, s. 43). Dette handler i stor grad om hvilken historisk kunnskap som blir gitt i bøkene, og hva det er som blir nevnt rundt personer, hendelser og samfunnet rundt. Alle bøkene består av kunnskap om suffragettene, og det vil derfor i denne sammenheng være nyttig å se på hvilke bøker som går dypest inn i de ulike hendelsene og konteksten rundt. *British History 1815-1914* (1981) og *An Illustrated History of Modern Britain* (1950) gir mye kunnskap og kontekst rundt det liberale partiet, men når det gjelder suffragettene og hendelser som omhandler dem, blir dette tatt opp i liten grad. De ulike hendelsene og metodene blir kort nevnt, uten å gå noe særlig nærmere inn på dette, men man blir samtidig gitt god politisk kontekst rundt suffragettens historie. Dette kan man til dels se igjen i flere av de nye bøkene også, der suffragettens metoder også i stor grad blir ramset opp, og ikke går særlig i dybden. Her får man til gjengjeld mer en forståelse av de sosiale normene i samfunnet, ved å gå mer i dybden på hvilke holdninger som dominerte i samfunnet. Boken som ser ut til å i størst grad gå i dybden er boken *SHP History Year 9* fra 2009. Her får man mye informasjon om blant annet forskjellene og konflikten mellom suffragettene og suffragistene, og boken gjennomgår mange av hendelsene som var viktige i

bevegelsen. I denne boken får man ikke en opprømsing av metodene som ble brukt, men det blir i større grad forklart hva som ble gjort og hvem som utførte handlingene. Dette kan også kobles til multiperspektivitet, der elevene får innblikk i flere enkeltindividers historier, dette vil jeg også komme tilbake til.

Det *affektive* i sammenheng med historisk empati handler om å skape følelser hos leseren, slik at det vil være mulig å ta hensyn til historiske personers erfaringer, livssituasjoner eller handlinger. På denne måten får man en respons som kan trekke forbindelser til egne erfaringer, selv om disse på mange måter ikke er det samme (Endacott & Brooks, 2015, s. 43). Dette elementet handler derfor i stor grad om hvordan noen av lærebøkene ønsker å skape sympati med suffragettene. Det er flere bøker som oppfordrer til sympati for suffragettene, både gjennom å vise til holdningene i samfunnet og beskrivelser av deres opplevelser i fengselet. I hvilken grad det affektive aspektet kommer frem i bøkene er noe ulikt. *SHP History Year 9* (2009) er nok den læreboken som i størst grad tar for seg dette, og gir god beskrivelse over hvilke holdninger og regler kvinner stod opp imot. Ved å gi en god beskrivelse av de ulike reglene som var i samfunnet, vil det være mulig for elever å sette seg inn i deres situasjon, ved å tenke på hvordan det vil være å bli fratatt mange av de rettighetene de har i dag. Dette vil kunne vekke følelser og sympati hos elevene, og gir mulighet til å i større grad vise hensyn til de handlingene som ble gjort. Denne læreboken har også, i likhet med *History in Progress 1901 to Present Day* (2009), en svært beskrivende forklaring over hvordan kvinnene sultestreiket og ble tvangsforet i fengsel. Den grusomme prosessen blir skrevet ganske detaljert i begge bøkene, og vil vekke følelser hos leseren. Det er altså flere elementer som kommer frem i begge disse bøkene i hvordan de får frem det affektive aspektet. Man finner likheter hos andre bøker, men det er disse to lærebøkene som i størst grad skaper sympati med suffragettene i sin fortelling.

Multiperspektivitet er det siste elementet innenfor historisk empati, og dette kommer frem i ulik grad i de forskjellige lærebøkene. Multiperspektivitet handler om å bedre forstå tankegangen til mennesker i fortiden ved å sette seg inn i deres erfaringer, holdninger etc. for å kunne forstå hva denne personen kan ha tenkt i den aktuelle situasjonen (Endacott & Brooks, 2015, s. 43). Flere av bøkene viser til ulike perspektiver i fortellingen, for å gi elevene en bedre forståelse av hva suffragette stod opp imot. I blant annet *A History of Britain 1900-1939* (1967) får forfatterne frem både hvordan samfunnets holdninger til kvinner var, men også hvordan fortellingen viser til den konkurransen som var mellom suffragettene og de

politiske partiene, i tillegg til den konkurransen de hadde med suffragistene. I tillegg viser de til hvordan andre kvinner så på kvinnelig stemmerett, og dette får i stor grad frem hvordan dette ikke bare var en kamp mot menn og politiske partier, men også noe de måtte overbevise andre kvinner om. Dette er med på å vise til flere perspektiver og flere utfordringer suffragettene stod opp imot på en og samme tid, og kan gi bedre forståelse over hvordan de tenkte og hvorfor de handlet som de gjorde. Det samme gjelder boken *SHP History Year 9* (2009) som også i stor grad får frem ulike perspektiver i fortellingen, spesielt når det kommer til forholdet mellom suffragettene og suffragistene, men også problemene som oppstod innad i WSPU. Boken er opptatt av å få frem ulike syn, og ønsker å problematisere begge gruppernes valg, ved å få elevene til å diskutere fordeler og ulemper ved både suffragettene og suffragistene. Dette gjør at elevene i større grad må prøve å sette seg inn i ulike situasjoner og forstå hvordan de kan ha tenkt i de ulike situasjonene. I tillegg er denne boken opptatt av å få frem enkeltindivider når de beskriver ulike hendelser, noe som gjør at elevene får anledning til å sette seg inn i flere personers opplevelser.

Som nevnt er det kombinasjonen av disse tre elementene som i følge Endacott og Brooks gjør at en kan snakke om *historisk empati*. *SHP History Year 9* fra 2009 er ganske klart den boken som i størst grad ser ut til å ha denne kombinasjonen, ved både å gå i dybden på det faglige innholdet og ulike perspektiver, i tillegg til å appellere til følelsene til elevene. Lærebøkene *History in Progress 1901 to Present Day* (2009) og *Technology, War and Independence 1901-Present Day* (2015) som er fra samme fase, ser ut til å i størst grad legge fokuset på det affektive, og oppfordrer i stor grad til sympati for suffragettene. Likevel mangler de i stor grad multiperspektivitet, og de går lite i dybden på det faglige. Det kan diskuteres om *A History of Britain 1900-1939* fra 1967 i større grad strekker seg mot historisk empati enn de fleste bøkene som er fra etter 2000, som er noe overraskende. Denne boken ser ut til å gå mer i dybden på den historiske konteksten, både ved å gi inntrykk av holdningene i samfunnet, men også ved å i større grad ta for seg det liberale parti oppi det hele. Utdragene som blir brukt i teksten viser til flere perspektiver rundt hvilke meninger som fantes rundt spørsmålet om stemmerett. Disse utdragene kan også kobles opp mot det affektive i den grad at de viser hva suffragettene stod opp imot. Det vil derfor være mulig å argumentere for at *A History of Britain 1900-1939* (1967) til en viss grad oppfordrer til historisk empati. Det affektive kommer likevel frem i mye mindre grad enn det gjør i de nyere lærebøkene, der forfatterne ser ut til å være svært opptatt av å skape sympati for suffragettene. Men disse bøkene vil,

grunnet manglende vektlegging av kunnskap og ulike perspektiver, ikke kunne sies å legge til rette for historisk empati, dersom man skal bruke Endacott og Brooks kriterier.

Kapittel 6: Konklusjon

Denne oppgaven har hatt som formål å undersøke hvordan suffragettene blir fremstilt i engelske lærebøker. For å kunne svare på dette har jeg gjennom analyse og diskusjon tatt utgangspunkt i de fire forskningsspørsmålene. Disse forskningsspørsmålene har som formål å svare på hvordan fremstillingen har endret seg og om det finnes en felles grunnfortelling, i tillegg til å undersøke hvordan de ulike perspektivene fra forskningslitteraturen kommer frem i fortellingen om suffragettene, og i hvilken grad lærebøkene legger til rette for historisk empati. Analysen har tatt i bruk verktøy fra diskurs- narrativanalyse for å undersøke hvilken mening og fortelling som kommer frem i tekstene, og på den måten kunne undersøke hvilke type grunnfortellinger og plotstrukturer som kommer frem. Diskusjonen bygger også på teori rundt de ulike perspektivene på suffragettene i forskningslitteraturen, og historisk empati.

Gjennom analysen kommer det frem en tydelig endring fra et nasjonalpolitisk perspektiv til å i større grad rette fokuset mot kvinner og de som kjempet for stemmerett. Lærebøkene som strekker seg fra 1950 til 1981 har mer fokus på det nasjonalpolitiske og det liberale parti får en større rolle i fortellingen. I bøkene etter år 2000 er det en større vektlegging av suffragettene som gruppe gjennom alle bøkene, og de får en tydeligere helterolle i fortellingen. Det ser også ut til å være en utvikling i hva som gjør at suffragettene blir nevnt i lærebøkene, og det ser ut til at det er tre aspekter ved fortellingen som er særlig signifikant. Det som ser ut til å gå igjen i alle bøkene er vektleggingen av de militante metodene og suffragettene som en ukonvensjonell gruppe. De fleste bøkene har ikke stemmerett i seg selv som tema, men hvor vågale og dramatiske suffragettene var, er et tydelig hovedfokus. Suffragistene får svært lite plass i mange av bøkene, og det kan derfor se ut til at suffragettene blir nevnt fordi de er en mer spennende gruppe. Det finnes likevel nyanser. Selv om dette ser ut til å komme igjen i alle lærebøkene, er det også to andre momenter som gjør at suffragettene blir oppfattet som viktige og relevante. I *British History 1815-1914* fra 1981 og *An Illustrated History of Modern Britain* fra 1950 ser det ut til at suffragettene blir sett på som viktige fordi de har rolle som en av de største utfordringene for det liberale parti. og hvordan de på mange måter var ødeleggende både for partiet, men også for suffragistene som var mer moderate. I disse bøkene er det tydelig at det ikke handler om stemmerettsspørsmålet, men om historien til det liberale parti. Den siste grunnen til at suffragettene blir nevnt i lærebøkene ser ut til å ha mye å gjøre med dagens verdier og likestilling. Dette ser ut til å være mye mer

sentralt i de nyere lærebøkene, og da spesielt i *SHP History Year 9* fra 2009, som retter søkelyset på utviklingen etter at kvinner fikk stemmerett og trekker det opp til dagens verdier.

Analysen og diskusjonen viser at det er mulig å kunne snakke om to ulike grunnfortellinger om suffragettene. På den ene siden har man suffragettene som en birolle i fortellingen om det liberale parti, der deres metoder blir sterkt kritiserte og rollen deres i stemmerettsspørsmålet blir underspilt. Fortellingen om suffragettene er preget av en satirisk plotstruktur, der det i hovedsak blir skapt avstand til aktørene. Bøkene som passer innunder denne grunnfortellingen er *British History 1815-1914* fra 1981 og *An Illustrated History of Modern Britain* fra 1950. Disse kan også knyttes opp mot det maskulinistiske perspektivet som har en viktig rolle i forskningslitteraturen, der viktige aspekter er et tydelig fokus på det politiske, og kritikk mot deres metoder står sentralt. Samtidig er dette med på å sette suffragettene inn i en politisk kontekst og gi dem en viss politisk rolle (om enn primært destruktiv). Den andre grunnfortellingen som kommer frem er fortellingene om de vågale og modige suffragettene. Her er det en større vektlegging av å vise til motivasjonen bak metodene, og fortellingen skaper mer sympati for gruppen. Bøkene som får plass innunder denne grunnfortellingen er *Technology, War and Independence 1901-Present Day* (2015), *History in Progress 1901 to Present Day* (2009), *SHP History Year 9* (2009) og *A History of Britain 1900-1939* (1967). Denne grunnfortellingen er preget av en romantisk plotstruktur der de i større grad skaper nærhet til aktørene, og ender med en lykkelig slutt der suffragettene når målet sitt med stemmerett delvis i 1918 og helt i 1928. Om man ser på forskningslitteraturen kan denne fremstillingen knyttes til nedenfra-perspektivet, der fokuset på motivasjonen bak stemmerettskampen og historier til enkeltindivider står sentralt.

Når det gjelder om bøkene legger grunnlag for utvikling av historisk empati, må det i følge Endacott og Brooks være en kombinasjon av historisk kontekstualisering, det affektive aspektet og multiperspektivitet. Boken som ser ut til å i størst grad ha denne kombinasjonen er læreboken *SHP History Year 9* fra 2009, der alle tre aspekter ved historisk empati kommer tydelig frem. Dette er den boken som i størst grad tar for seg multiperspektivitet, i tillegg til å gå i dybden på den faglige konteksten og oppfordre til identifikasjon med suffragettene. Det kan også se ut til at læreboken *A History of Britain 1900-1939* fra 1967, til en viss grad legger til rette for utvikling av historisk empati. Selv om den ikke tar for seg det affektive aspektet i like stor grad som andre bøker, har denne boken likevel en bedre kombinasjon av de tre elementene enn flere av de andre lærebøkene.

I denne studien har jeg undersøkt fremstillingen av suffragettene i engelske lærebøker, men hvilken betydning har den? Med denne oppgaven ønsker jeg å få frem hvordan språk og oppbygging av en historisk tekst kan få frem ulike meninger og synspunkter. Det som er noe overraskende gjennom denne studien er at det ser ut til at fortellingen om suffragettene, som var sentral i stemmerettskampen i Storbritannia, i stor grad ikke handler om stemmerett. For oss som lærere er det viktig å være kritiske og reflekterte rundt hvordan man legger frem historien, og være bevisste på at historien er konstruert og skrevet av noen med visse meninger og holdninger. Denne meningen kan komme frem både med og uten intensjon fra forfatterens side, og kan ha mye med hvordan den etablerte sannheten er i en viss samtid. Fremstillingen av suffragettene har endret seg av en grunn, og diskusjon rundt hvordan historiske hendelser blir fremstilt er en viktig del av historiefaget. Uten dette kan vi sette oss fast i etablerte sannheter som kanskje bare forteller deler av historien, eller ikke er helt riktige. Under fagets relevans og sentrale verdier i læreplanen for samfunnsfag står det at «elevene skal bli bevisst på hvordan vi er historieskapt, men også historieskapende» (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 2). Dette går rett til kjernen i hva denne oppgaven ønsker å få frem, og for at elevene skal kunne bli bevisste på at vi er både historieskapt og historieskapende, er det viktig at lærere også er reflekterte rundt dette.

Om man stiller seg spørsmålet om hvilken fremstilling av suffragettene som er den riktige, er dette vanskelig å svare på. Historie kan formidles på mange måter, og ulike plotstrukturer kan komme til nytte i ulike sammenhenger. I kompetansemålene etter 10. trinn står det at elevene skal «drøfte hvordan framstillinger av fortiden, hendelser og grupper har påvirket og påvirker folks holdninger og handlinger» (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 10). Uansett hvordan man legger historien frem, vil det uansett være viktig å vise til de ulike perspektivene ved enhver fortelling, og skape refleksjon og få i gang tankene hos elevene. Denne studien undersøker hvordan suffragettene blir, og har blitt fremstilt, men har også stor overføringsverdi til andre historiske temaer. Selv om lærebøkene blir brukt i mindre grad i dagens skole enn de ble før, er det likevel viktig å se på historiske framstillinger med et kritisk blikk. Kanskje i enda større grad i dag da nettressurser også er med på å prege undervisningen. Med et større hav av ressurser som kan bli brukt i skolen, jo mer viktig er det å være bevisste på, og reflektere kritisk rundt, hvilke materialer man velger å bruke.

Bibliografi

- Andresen, A., Sissel Rosland, Ryymin, T., & Skålevåg, S. (2012). *Å gripe fortida - Innføring i historisk forståing og metode*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Banham, D., & Luff, I. (2009). *SHP History Year 9*. London: Hodder Education.
- Blom, I. (1994). *Det er forskjell på folk - nå som før*. Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Blom, I., & Sogner, S. (1999). *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Blom, I., & Sogner, S. (1999). *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Bratberg, Ø. (2014). *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Clayton, S., Collier, M., Day, S., & Rees, R. (2009). *History in Progress 1901 to Present Day*. Essex: Heinemann.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene . (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Oslo : Oktan Oslo AS.
- Elliott, B. (1969). *The World in Progress 1815-1914*. London: Hutchinsons Educational LTD.
- Endacott, J., & Brooks, S. (2015, 01 02). An Updated Theoretical and Practical Model for Promoting Historical Empathy. *Social Studies Research and Practice*, s. 41-58.
- Flater, E.-C. (2017, 05 15). "Deeds not Words" en anaylse av ulike narrativer i suffragettehistorien. *Master i samfunnsfagsdidaktikk*. Høgskulen på Vestlandet.
- GOV.UK. (2020, 04 06). *The National Curriculum*. Henta frå GOV.UK: <https://www.gov.uk/national-curriculum>
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke.
- Gressgård, R. (2013, 03 14). Interseksjonalitet. *Tidsskrift for kjønnsforskning nr. 1-2013, årg. 37*, s. 64-67.
- Hanstvedt, E. (2020, 12 02). Suffragettene / Upublisert eksamensoppgave . *MGUSA501 - Samfunnsfaglig forskning og litteratur*. Høgskulen på Vestlandet .
- Harrison, B. (1989, Aug). Class and Gender in Modern British Labour History. *Past & Present, No. 124*, ss. 121-158.
- Haydn, T. (2011). Analyzing Textbooks: Methodological Issues. *The changing form and use of textbooks in the history classroom in the 21st century: A view from the UK*, s. 67-88.

- Heiret, J., Ryymin, T., & Skålevåg, S. (2013). *Fortalt fortid - Norsk historieskriving etter 1970*. Oslo: Pax Forlag.
- Hill, C., & Wright, J. (1981). *British History 1815-1914*. Oxford: Oxford University Press.
- Holton, S. S. (2011, 11 22). Challenging Masculinism: personal history and microhistory in feminist studies of the women's suffrage movement. *Women's History Review*, Volume 20, Issue 5, ss. 829-841.
- Housego, M., & Storey, N. (2012). *The Women's Suffrage movement*. Oxford: Shire Publications.
- Housego, M., & Storey, N. (2012). *The Women's Suffrage Movement*. Oxford: Shire Publications.
- Justvik, N. (2014). Lærebokas dominerende posisjon i historieundervisningen - bare for elevenes skyld? *Acta Didacta Norge*, 8(1), Art. 6, s. 20.
- Kunnskapsdepartementet. (2020, 08 01). *Læreplan i samfunnsfag (SAF01-04) Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020*.
- Kvande, L., & Naastad, N. (2013). *Hva skal vi med historie? Historiedidaktikk i teori og praksis*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kvande, L., & Naastad, N. (2020). *Hva skal vi med historie? Historiedidaktikk i teori og praksis 2. utg*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Larsen, E. (2013). Kvinne- og kjønnshistoriens fortellinger. I J. Heiret, T. Ryymin, & S. Skålevåg, *Fortalt fortid - Norsk Historieskriving etter 1970* (s. 148-175). Oslo: Pax Forlag AS.
- Lønnå, E. (2003). *Den nye kvinnebevegelsen i 1970-årene*. Henta frå Kvinnehistorie.no: <https://www.kvinnehistorie.no/artikkel/t-780>
- Lenz, C., & Nilssen, T. R. (2011). Innledning: historiekultur, historiebevissthet og historisk kompetanse. I C. Lenz, & T. R. Nilssen, *Fortiden i nåtiden* (s. 11-25). 0105 Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Midtun, E. U. (2016, 05 18). "Og så kvinnene..." Ei analyse av framstillinga av kvinner i historielærebøker for ungdomstrinnet i perioden 1960-2008. *Master i samfunnsfagsdidaktikk*. Høgskolen i Bergen.
- Norland, H. (2003). Innledning. I H. White, *Historie og fortelling* (s. 7-28). Oslo: Pax Forlag.
- Orupabo, J. (2014, 12 03). Interseksjonalitet i praksis: Utfordringer med å anvende et interseksjonalitetsperspektivet i empirisk forskning. *Sosiologisk tidsskrift*, ss. 329-351.
- Pugh, M. (2008). *The Pankhursts: The History of One Radical Family*. London: Vintage .

- Purvis, J. (2013, 04 08). Gendering the Historiography of the Suffragette Movement in Edwardian Britain: some reflections. *Women´s History Review*, s. 576-590.
- Purvis, J., & Wright, M. (2005). Writing Suffragette History: the contending autobiographical narratives of the Pankhursts. *Women´s History Review, Volume 14, Number 3&4*, s. 405-433.
- Rasmussen, I., & Lund, A. (2015, 01 20). *Utdanningsforskning.no*. Henta frå Læringsressurser og lærerrollen - et partnerskap i endring: <https://utdanningsforskning.no/artikler/laringsressurser-og-larerrollen---et-partnerskap-i-endring/>
- Ray, J. (1967). *A history of Britain 1900-1939*. Oxford: Pergamon Press .
- Reistad, H. (2014, 05 15). Fra rettferdiggjøring til fordømming? En sammenligning av fremstillingen av den nye imperialismen i Afrika i norske og britiske historielærebøker i perioden 1920-1990. Masteroppgave, Høgskolen i Bergen.
- Richards, D., & Hunt, J. (1950). *An Illustrated History of Modern Britain*. London: Longmans, Green and Co.
- Ricketts, N. (1969, 06). History Books for Schools: XXIV. *History*, 54(181), ss. 234-243.
- Scott, J. W. (1983, 11). Women in History - The Modern Period. *Past & Present No. 101* , s. 141-157.
- Scott, J. W. (1986, 12). Gender: A Useful Category of Historical Analysis. *The American Historical Review* , Dec., 1986, Vol. 91, No. 5 , s. 1053- 1075.
- Sejersted, F. (1995). Historiefagets fortellinger. *Nytt Norsk Tidsskrift*, 12(4), s. 313-325.
- Selth, R. (2019). *Twentieth Century World* . London: Collins.
- Svendsen, S. (2015, 05 15). Den kalde krigen gjennom illustrasjoner i lærebøker. Masteroppgave i samfunnsfagsdidaktikk: Høgskolen i Bergen - Avdeling for lærerutdanning.
- White, H. (2003). *Historie og fortelling - Utvalgte essay* . Oslo: Pax Forlag .
- Wilkes, A. (2015). *Technology, War and Independence 1901 - Present Day*. Oxford : Oxford University Press .

